

OPINNÄYTETYÖ

Nuorten väkivaltavideot ilmiönä ja keinot niiden leviämisen ehkäisemiseksi

Taru Laakso

Yhteisöpedagogin tutkinto
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
02/2022

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi

Tekijät: Taru Laakso

Opinnäytetyön nimi: Nuorten väkivaltavideot ilmiönä ja keinot niiden leviämisen ehkäisemiseksi

Sivumäärä: 43 ja 1 liitesivu

Työn ohjaaja: Tiina Heimo

Työn tilaaja: Valo-Valmennusyhdistys Ry

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia nuorten väkivaltaa tämän hetken Suomessa sekä nuorten kuvaamia ja levittämiä väkivaltavideoita ilmiönä. Tarkoituksena oli myös selvittää, mitä keinoja nuorisolan ammattilaisilla on väkivaltavideoiden leviämisen ehkäisemiseksi. Opinnäytetyöni käsitteli nuorten väkivaltaa Suomessa, itse väkivaltavideoita, väkivaltavideoiden leviämisalustoja ja sitä, mitä syitä näiden taustalla voisi olla ja miten niihin voisi ammattilaisena puuttua.

Opinnäytetyön tilaajana toimi Valo-Valmennusyhdistys Ry. Tarve opinnäytetyölle syntyi tilaajan huolesta ja tarpeesta saada lisää tietoa väkivaltavideoilmiöstä. Opinnäytetyö toi tarpeellista tietoa ilmiöstä ja koskettaa ajankohtaisuudellaan kaikkia nuorten parissa työskenteleviä ammattilaisia.

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa siitä, mikä on nuorten tekemän väkivallan tilanne tällä hetkellä Suomessa ja miten väkivaltavideot näkyvät toimijoiden arjessa sekä miten väkivaltavideoiden tekemiseen ja levittämiseen voitaisiin puuttua. Työssä haastateltiin kolmea eri toimijaa, jotka työskentelevät keskeisissä rooleissa työn toimintaympäristössä. Kehittämistyössä tutkittiin, miten nuorten väkivalta ja väkivaltavideot näkyvät toimijoiden arjessa sekä mitä syitä niille on. Tutkimuksen tuloksista ilmenee, että väkivalta näkyy toimijoiden arjessa muun muassa uhmaavana käytöksenä, kiusaamisena ja uhkailuna.

Kehittämistyön tuloksena syntyi konkreettinen tuotos Valo-Valmennusyhdistykselle käyttöön. Tuotos toi tilaajalle tietoa väkivaltavideoilmiöstä sekä konkreettisen listan keinoista, joilla väkivaltavideoita voitaisiin ehkäistä. Tuotos hyödyttää niin tilaajaa kuin koko ammattikuntaa, sillä kaikkien nuorten parissa työskentelevien tulisi ottaa tässä tuotoksessa esiin nousseet keinot huomioon.

Asiasanat: Väkivalta, rikollisuus, väkivaltarikokset, nuoret rikoksentekijät, sosiaalinen media, nuorisotyö

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in NGO and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Taru Laakso
Title: Youth violence videos as a phenomenon and means to stop spreading them
Number of Pages: 43 and 1 attachment page
Supervisor: Senior Lecturer Tiina Heimo
Commissioned by: Valo-Valmennus reg. assoc.- Valo-Valmennusyhdistys ry

The purpose of this thesis was to collect data on youth violence in present day Finland and on violence videos filmed and spread by young people as a phenomenon. The purpose was to find out what means youth work professionals have in preventing videos with violent contents. The thesis explores youth violence in Finland, violent videos, platforms used for spreading violent videos and the reasons behind this as well as professional interventions.

The thesis was commissioned by an NGO called Valo-Valmennusyhdistys, which aims to support the most vulnerable members of society. The need for this thesis arose from the concern and need to obtain more data on violent videos. The data were collected by interviewing three professionals who work in central roles within the field of youth work. The interviews of this development-oriented study concentrated on how youth violence and violent videos and the reasons for these are perceived within the field of youth work and its day-to-day work.

The data collected during the thesis project provides important data on the phenomenon and touches everybody who works with young people. The results indicate that youth violence is visible in the daily work of youth work professionals and that it shows as defiant behaviour, as bullying and intimidation. This thesis helped find means to intervene in youth violence, one of which is raising awareness about the phenomenon. Means which intervene in youth violence that arose from the thesis should be introduced to the field of youth work.

Keywords: Violence, crime, violent crime, social media, youth work

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	VALO-VALMENNUSYHDISTYS RY JA NUORISOTILA POPPARI.....	9
3	NUORTEN TEKEMÄ VÄKIVALTA.....	11
	3.1 Nuorten tekemä väkivalta	11
	3.2 Väkivaltavideot	16
4	VÄKIVALTAVIDEOIDEN ERI ALUSTAT.....	19
	4.1 Snapchat.....	19
	4.2 TikTok	21
5	TUTKIMUSMENETELMÄT	24
	5.1 Laadullinen tutkimus	24
	5.2 Haastattelu	24
	5.3 Havainnointi.....	25
	5.4 Aineiston analyysimenetelmät.....	26
	5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	27
6	TULOKSET JA ANALYSOINTI.....	29
	6.1 Nuorten väkivalta on kasvanut ja näkyy toimijoiden arjessa.....	29
	6.2 Syyt nuorten väkivallalle ja väkivaltavideoille johtuvat usein vaikutteista sekä ympäristöstä	31
	6.3 Keinot ehkäistä väkivaltavideoiden leviämistä.....	32
	6.4 Kehittämistyön tuotokset	33
7	LOPUKSI	38

LÄHTEET	40
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

”Väkivaltavideoiden jakaminen lasten ja nuorten parissa on yleistynyt ja poliisia huolestuttava ilmiö. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen tietoon tulee ainakin kuukausittain videoita, joissa on kuvattu tappelua tai pahoinpitelyä.” (Kirsi 2020.)

”Snapchat mainittiin ensimmäisenä esimerkkinä, kun HS kysyi Vantaan Koivukylässä nuorilta, missä kanavissa väkivaltavideoita jaetaan.” (Paananen & Näveri 2020).

”Poliisi törmää Espoossa yhä useammin alaikäisten nuorten ja lasten tekemiin väkivaltarikoksiin, joilla haetaan näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa. Pelkästään kuluvan vuoden aikana Espoossa on ollut epäiltynä henkeen ja terveyteen kohdistuneissa rikoksissa 85 alle 15-vuotiasta nuorta. Määrä on kasvussa, sillä viime vuonna vastaavaan ajankohtaan mennessä luku oli 63”. (Airamaa 2021.)

”Usein kun tapauksia aletaan selvittää, saamme vihjeitä, että tilanteesta on olemassa videomateriaalia, komisario Jarno Heinonen sanoo.” (Paananen & Näveri 2020).

Väkivaltavideot, joita nuoret ovat joko kuvanneet tai joissa he itse ovat olleet mukana, on kasvava ja huolestuttava ilmiö, kuten edellä olevista uutisista on luettavissa. Uutisissa toistuvat otsikot nuorten tekemistä väkivaltateoista, ja usein niissä mainitaan vähintään sivulauseella, että teoista löytyy jotain kuvattua materiaalia.

Tässä opinnäytetyössä selvitetään syitä, miksi nuoret kuvaavat tai levittävät väkivaltavideoita ja sitä, miten nuorisotyöntekijät pystyisivät puuttumaan väkivaltavideoiden leviämiseen. Opinnäytetyössä kuvataan nuorten kuvaamia ja levittämiä väkivaltavideoita ilmiönä ja selvitetään, miten laajasta ilmiöstä on kyse.

Opinnäytetyön tilaaja on Valo-Valmennusyhdistys ry. Valo-Valmennusyhdistys vastaa lukuisista toiminnoista valtakunnallisesti. Opinnäytetyöni toimintaympäristönä toimii Valo-Valmennusyhdistyksen nuorisotila Poppari, joka sijaitsee Turun keskustassa, kauppakeskus Hansakorttelissa. Opinnäytetyön tarve syntyi tilaajan huolesta ja tarpeesta saada tietoa väkivaltavideoilmiöstä. Osittain tarve syntyi myös Valo-Valmennusyhdistyksen Jalkautuva nuorisotyö keskustan alueella -hankkeen tavoitteiden pohjalta. Projektin tavoitteena oli saada lisää tietoa nuorten kuvaamista ja levittämistä väkivaltavideoista sekä löytää keinoja niiden leviämisen ehkäisemiseksi. Opinnäytetyö tuottaa siis arvokasta tietoa tilaajalle ja myös laajemmin nuorten parissa toimiville ammattilaisille sekä itse kasvavasta ja huolestuttavasta väkivaltavideoilmiöstä että keinoista näiden videoiden tekemisen ja levittämisen ehkäisyyn.

Lähdeaineistona olen käyttänyt lukuisia uutisia nuorten tekemistä väkivaltateoista ja niiden videoimisesta sekä tietoa eri sosiaalisen median alustoista. Aineistonkeruumenetelmänä käytin haastattelua ja havainnointia. Haastattelin Hansakorttelin järjestyksenvalvojaa, sosiaalitoimen edustajaa sekä nuorisotila Popparin työntekijöitä. Haastattelujen tarkoituksena oli selvittää, miten eri tahot tuntevat väkivaltavideoilmiötä sekä kuulla heidän omia näkökulmiaan siitä, miksi nuoret kuvaavat tai levittävät väkivaltavideoita ja millä keinoin niiden leviämistä pystyttäisiin ehkäisemään. Tämän lisäksi tein havainnointia syksyllä 2021 opinnäytetyön toimintaympäristössä. Havainnoinnin tarkoituksena oli tukea haastatteluissa esille tullutta aineistoa sekä saada tietoa, miten toimintaympäristön nuoret kokevat sosiaalisen median kanavissa leviävät väkivaltavideot.

Idea opinnäytetyön aiheeseen syntyi yhdistämällä omat kiinnostuksen kohteeni ja opiskelemani ala yhteen. Olen työskennellyt vuosia turvallisuusalan työtehtävissä, joten tuntui luonnolliselta yhdistää turvallisuusnäkökulma nuorisotyöhön. Lopullinen aihe tuli keskusteltuani tilaajan kanssa heidän toiveistaan ja tarpeistaan. Minusta on tärkeää lähteä tutkimaan opinnäytetyöni aiheita enemmän, sillä yhteiskunnassa esiin nousevista ja nuorten hyvinvointia uhkaavista ilmiöistä tulee olla tuoretta tietoa. Väkivaltavideot ja niiden levittäminen sosiaalisessa mediassa on suhteellisen tuore ilmiö, minkä on nostanut päätään vasta viime vuosien aikana erilaisten tapausten ja uutisotsikoiden muodossa, minkä vuoksi tutkimuksellista tietoa itse väkivaltavideoista sosiaalisen median kanavissa ei hirveästi ole. Kuitenkin nuorten välistä väkivaltaa on tutkittu erilaisin kyselyiden ja tutkimuksien, kuten lapsiuhritutkimuksen ja Nuorisoriikollisuuskyseleyiden kautta (Fagerlund, Peltola, Kääriäinen, Ellonen & Sariola 2014, 25). Vaikka nykyisestä väkivaltavideoilmiöstä ei ole paljon tutkimuksellista tietoa, voidaan aiheita verrata aiempiin tutkimuksellisiin näyttöihin, jossa tutkitaan väkivaltaisten elokuvien tai pelien vaikutusta lapsiin ja nuoriin. Tietoperustassa tarkastelen myös väkivaltaisten tietokonepelien vaikutusta lasten ja nuorten aggressiiviseen käytökseen.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat:

1. Mikä on nuorten tekemän väkivallan tilanne tällä hetkellä Suomessa?
2. Miten nuorten väkivaltavideot näkyvät eri toimijoiden arjessa?
3. Miten väkivaltavideoiden tekemiseen ja levittämiseen voidaan puuttua?

Opinnäytetyöni tuotoksena luon kuvauksen nuorten tekemistä väkivaltavideoista ilmiönä ja esittän kehittämisehdotuksia niin kuvaamisen ja leviämisen ehkäisemiseksi nuorisotyössä.

Opinnäytetyöni jakaantuu seitsemään lukuun. Luvussa kaksi esitellään työn tilaajaa, Valo-Valmennusyhdistystä, tarkemmin. Luvussa kolme ja neljä kerrotaan työn tietoperustasta, joka käsittelee nuorten väkivaltaa tämän hetkisessä Suomessa, väkivaltavideoita sekä väkivaltavideoiden eri leviämisalustoja. Luvussa viisi avataan tarkemmin työn kehittämismenetelmiä ja luvussa kuusi avataan tulokset sekä työn tuotokset. Viimeisessä, johtopäätökset-luvussa, kokoan opinnäytetyöni yhteen ja pohdin tuloksien merkittävyyttä koko ammattikunnalleni. Luku sisältää myös tilaajan palautteen ja kommentit opinnäytetyöstäni, ja sen tuloksista.

2 VALO-VALMENNUSYHDISTYS RY JA NUORISOTILA POPPARI

Opinnäytetyötilaajana toimii Valo-Valmennusyhdistys ry, joka vastaa Turun keskustan nuorisotila Popparin toiminnasta.

Valo-Valmennusyhdistys (jatkossa Valo-Valmennus) kulkee ihmisen tukena elämän eri tilanteissa. Valo-Valmennusyhdistys työskentelee osaamisen, hyvinvoinnin, osallisuuden ja työllisyyden edistämiseksi ja tekee aktiivista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Yhdistyksellä on toimipisteitä yhdeksän maakunnan alueella ympäri Suomea. Valo-Valmennuksen arvot ovat:

- Inhimillisyys
- Vastuullisuus
- Vaikuttavuus
- Yhdessä onnistuminen

Valo-Valmennuksen arvot näkyvät vahvasti heidän työssään, jossa tuetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia eteenpäin heidän elämässään. (Valo-Valmennusyhdistys 2021a.)

Opinnäytetyön toimintaympäristönä toimii Valo-Valmennuksen vetämä nuorisotila Poppari. Nuorisotila Poppari sijaitsee aivan Turun ydinkeskustassa, kauppakeskus Hansakorttelissa. Hansan nuorisotila on yksi Turun suosituimmista nuorten kohtaamispaikoista, ja se on arkisin auki klo 14-20 13-17 vuotiaille, paitsi torstaina, jolloin on vanhempien, 18-19 vuotiaiden, vuoro. Nuorisotila on päihteetön ja sen ydinarvoihin kuuluu läsnäolo sekä yhdenvertaisuus. Poppari toimii yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten kanssa ja laaja yhteistyö eri toimijoiden, kuten esimerkiksi Hansakorttelin järjestyksenvalvojien, ankkuripoliisien ja muiden nuorisotilojen kanssa, näkyykin nuorisotilan toiminnassa viikoittain. (Valo-Valmennusyhdistys 2021b.)

Toimintaympäristönä Hansan nuorisotila Poppari on oivallinen, sillä sen kävijäkunta on monimuotoinen ja nuoria tulee tilaan eri puolilta Turkuja ja sen lähikuntia. Popparilla pääseekin näkemään opinnäytetyönaiheen ilmiötä koko Turun seudun nuorison kannalta, eikä se keskity vain tietyn lähiön nuoriin.

Turvallisuusnäkökulma on otettu Popparilla hyvin huomioon ja siellä on kauppakeskuksen mukaiset palo- ja pelastussuunnitelmat. Nuorisotilan turvallisuudesta vastaa ohjaajien lisäksi tarvittaessa myös kauppakeskus Hansakorttelin omat järjestyksenvalvojat.

3 NUORTEN TEKEMÄ VÄKIVALTA

Tässä luvussa avataan opinnäytetyön tietoperustaa. Siinä käsitellään, mitä väkivalta yleisesti on, mitä nuorten tekemällä väkivallalla tarkoitetaan, sen tilaa Suomessa sekä väkivaltaideoiden kuvaamista ja levittämistä ilmiönä.

3.1 Nuorten tekemä väkivalta

Väkivalta on ilmiönä hyvin monimuotoinen ja se voidaan karkeasti jakaa neljään eri ryhmään:

- Fyysinen väkivalta
- Psyykkinen väkivalta
- sosiaalinen väkivalta
- taloudellinen väkivalta

Vaikka fyysinen väkivalta on varmasti muodoista tunnetuin, kietoutuvat eri väkivallan muodot usein toisiinsa. Kaiken ikäiset voivat joutua kokemaan väkivaltaa ja esimerkiksi koululaisten yleisin kokema väkivallan muoto on kiusaaminen. (Nuortenlinkki 2021.)

Kiusaaminen on siis koululaisten yleisin kokema väkivallan muoto. Nuortenlinkkikin rinnasti kiusaamisen olevan yksi väkivallan muodoista, mutta kiusaamista terminä on pidetty viime vuosien aikana ei niin vakavana terminä, kuin pitäisi. Tuoreessa Ylen uutisessa haastateltiin kirjailija Iida Raumaa, joka toi tätä seikkaa esille. Hänen mukaansa aikuisiin ja lapsiin kohdistuvasta väkivallasta puhutaan aivan eri tavoin. Kouluissa väkivallasta puhutaan kiusaamisena, kun samaan aikaan aikuisen kohdalla se olisi rikos. Rauma kritisoikin termiä koulukiusaaminen, koska hänen mukaansa väkivaltaa tulisi kutsua väkivallaksi. Rauma toivoo, että tulevaisuudessa tähän kiinnitettäisiin enemmän huomiota ja koulukiusaamisen sijaan puhuttaisiin väkivallasta ja rikoksesta. (Skara 2022.)

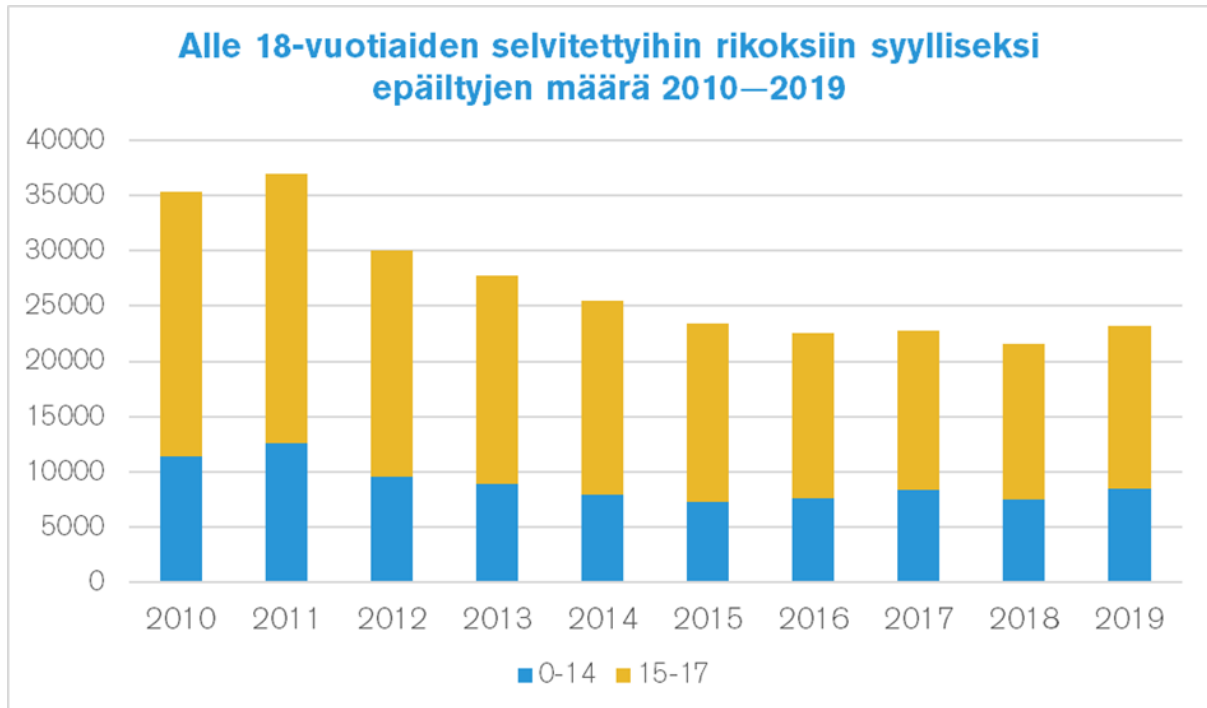
Lapsiasiavaltuutetun kannanotto, joka julkaistiin lapsiasiavaltuutetun vuosikertomuksessa 2020, tulee ilmi huolestuttavaa tietoa koskien nuorten tekemästä ja kokemasta väkivallasta. Lapsiasiavaltuutetun mukaan lasten ja nuorten keskinäistä väkivaltaa ei tunnisteta Suomessa. Tätä väitettä tukee myös se, että esimerkiksi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kansallisissa

ohjeissa nuorten keskinäistä väkivallan muotoa ei käsitellä lainkaan, eikä esimerkiksi 2020 alkanee Väkivallaton lapsuus -toimintaohjelmassa ole huomioitu lasten ja nuorten välistä väkivaltaa, sen uhreja tai nuoria väkivaltarikoksen tekijöitä riittäväällä tavalla. (Lapsiasiavaltuutettu 2021.) Tämä jo itsessään kertoo, että nuorten tekemää, keskinäistä väkivaltaa, tulisi tutkia paremmin ja löytää oikeat keinot sen ehkäisemiseksi.

Yllä kerrottu asia voi olla syynä, miksi nuorten keskinäisestä väkivallasta on vähän tutkimuksellista tietoa. Tietoa saattaa olla vaikea löytää, mutta sitä on. Suomessa ensimmäisen kerran nuorten väkivaltakokemuksia ja seksuaalisen väkivallan kokemuksia kartoitti Heikki Sariola vuonna 1988 koululaiskyselyn avulla, jonka pohjalta tehtiin ensimmäinen laaja lapsiuhritutkimus vuonna 2008. Tämän lisäksi tietoa lasten ja nuorten väkivaltakokemuksista saadaan erilaisin kyselyjen, esimerkiksi kouluterveyskyselyiden ja nuorisoriikollisuuskyselyiden, avulla. (Fagerlund ym. 2014, 25.)

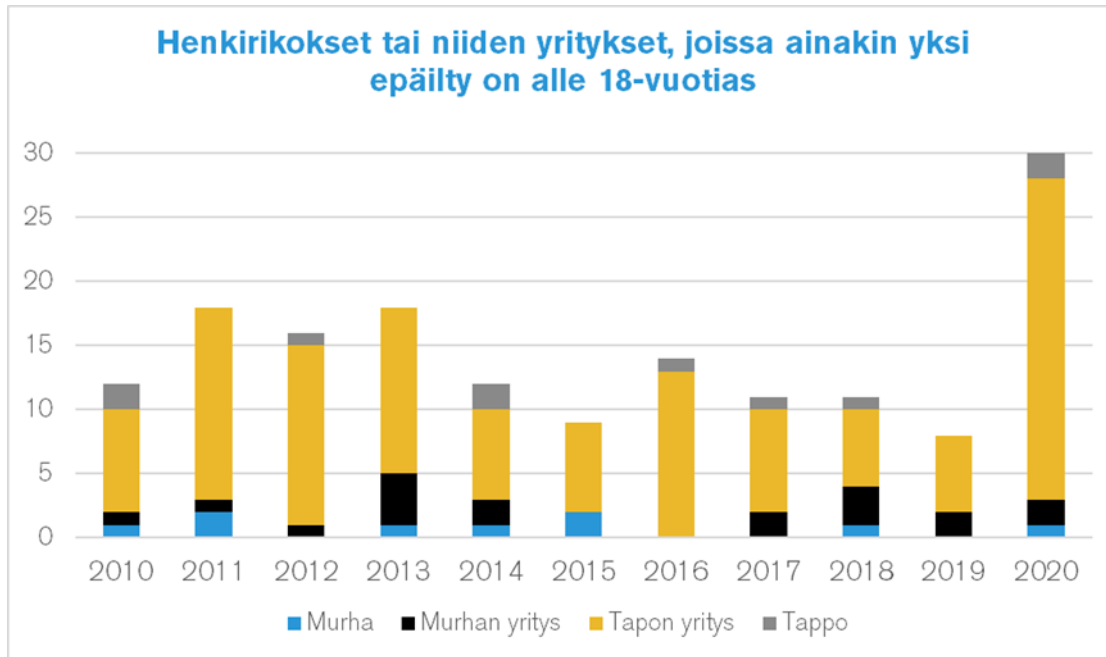
Kyselyiden pohjalta on tutkittu myös lasten ja nuorten keskinäistä väkivaltaa. Esimerkiksi 2013 tehdyssä tutkimuksessa havaittiin, että valtaosassa lasten ja nuorten keskinäisissä väkivaltakokemuksissa tekijä ja uhri kuuluvat samaan ikäluokkaan. Tutkimuksesta selvisi myös, että tytöt ilmoittavat yleisemmin ikätovereiden välisestä väkivallasta, ja että yleisin väkivallan muoto on pahoinpitely. (Fagerlund ym 2014, 44, 46.)

Nuorten tekemät väkivaltateot ovat olleet pinnalla jo muutaman vuoden lukuisten uutisotsikoiden ja huolestuttavien tapausten muodossa. Etenkin talvella 2020-2021 uutisoitiin raaoista nuorten väkivallanteoista, kuten kahden 16-vuotiaan nuoren tekemästä ryöstöstä, jossa he päätyivät puukottamaan kuoliaaksi parikymppisen nuoren Helsingissä ja koko kansaa kauhistuttanut Koskelan raan 16 -vuotiaan pojan murhasta. Vaikka uutisissa on törmännyt huolestuttavan paljon nuorten tekemiin väkivallantekoihin, on nuorten tekemä väkivalta sekä nuorisoriikollisuus itsessään vähentynyt poliisihallinnon tilastojen mukaan (kuvio 1) (Rikosuhripäivystys 2021).

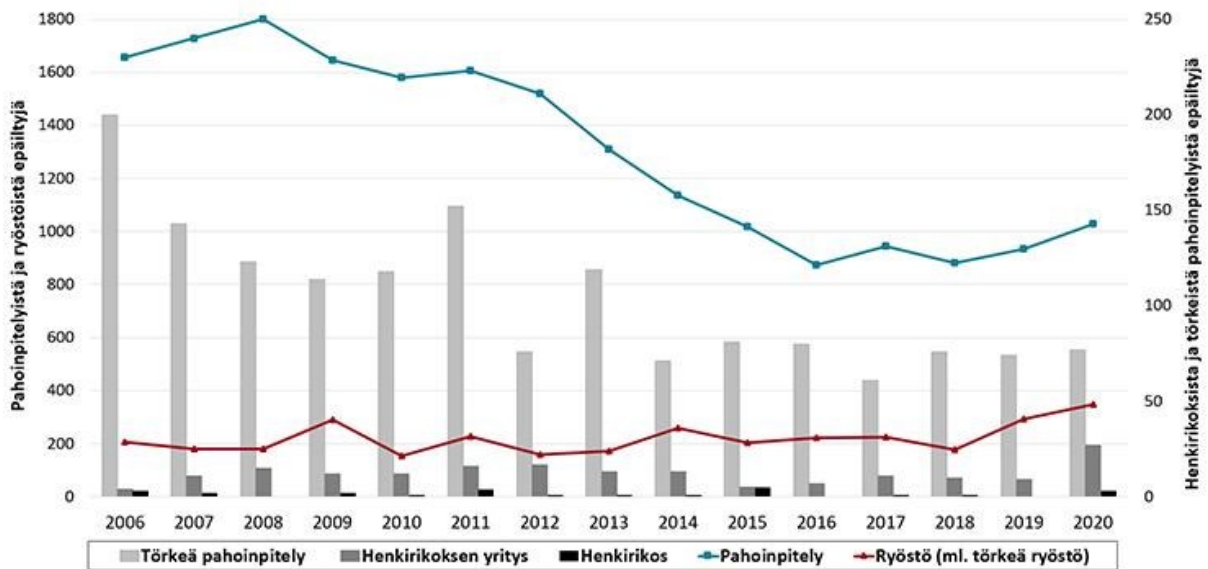
Kuvio 1. Alle 18 -vuotiaiden selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäiltyjen määrä 2010-2019. (Rikosuhripäivystys 2021)

Tilastojen mukaan kehitys nuorten väkivaltateoissa on siis positiivista ja rikosaktiivisten nuorten määrä on ollut laskussa jo pitkään, mutta silti viime vuonna vakavin väkivaltarikollisuus lisääntyi. Nykypäivänä rikollisuus näyttää keskittyvän aikaisempaa pienempään joukkoon nuoria, joille ongelmat kasaantuvat ja joista osa on siirtynyt vakavimpiin rikoksiin. Matti Näsi, tutkija ja kriminologian yliopistonlehtori Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista kuvailee, että on olemassa hyvin pieni prosentti nuoria, jolle kasaantuu ongelmia voimakkaasti ja siellä myös huumeiden rooli on ottanut entistä enemmän jalansijaa. Tämä näkyy Näsin mukaan myös raaistuneempana väkivaltana. (Rikosuhripäivystys 2021). Alla kuviossa 2 on kuvattu rikokset ja määrät, joissa epäiltynä on alle 18-vuotias. Kuvio vahvistaa, miten vakavat väkivaltarikokset ovat lisääntyneet.

Kuvio 2. Henkirikokset tai niiden yritykset, joissa ainakin yksi epäilty on alle 18-vuotias (Rikosuhripäivystys 2021).

Poliisi-, tuomioistuintilastojen sekä nuorisorikoskyselyiden (NRK) mukaan nuorten väkivalta-rikollisuus on pääsääntöisesti laskenut 2000-luvun aikana, mutta lähempänä 2020-lukua lasku näyttää pysähtyneen kaikkien tilastojen valossa. Poliisi- ja tuomioistuintilastojen perusteella perusmuotoiset pahoinpitelyt, ryöstöt ja henkirikosten yritykset ovat lisääntyneet. Myös uudessa tutkimuksessa, jossa käytettiin lähteinä NRK-aineistoa, havaittiin sama, mitä Rikosuhripäivystyksen artikkelissa kerrottiin, eli kaikkein rikosaktiivisimmat nuoret tekevät entistä useampia väkialtarikoksia. (Suonpää & Kaakinen 2021.) Alla olevassa kuviossa on taulukko, jossa on kuvattu selvitettyihin rikoksiin syyllisiksi epäillyt 15-17 -vuotiaat vuosina 2006-2020. Taulukosta näkyy, miten muun muassa henkirikokset tai niiden yritykset ovat kasvaneet verrattuna viime vuosiin, kuten myös ryöstöt. Pahoinpitely oli pitkään laskussa, mutta tilastossa huomaa pientä nousua myös sen osalta. Tilastoista huomaa ison eron vuonna 2013 tehtyyn tutkimukseen, jossa selvisi, että väkivaltaisten ryöstöjen kohteeksi joutuminen on todella harvinaista. Tutkimuksen mukaan pahoinpitely oli tuolloin yleisin väkivallan muoto nuorten keskinäisessä väkivallassa (Fagerlund ym 2014, 44, 46). Pahoinpitely on alla olevan taulukon mukaan laskenut verrattuna vuoteen 2013, mutta eroja löytyy juurikin ryöstöissä (mukaan lukien törkeä ryöstö) sekä henkirikoksissa tai niiden yrityksissä.

Kuvio 3. Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäilty 15–17-vuotiaat vuosina 2006–2020 (Suonpää & Kaakinen 2021)

Komisario Hannu Väänänen, joka on työskennellyt nuorten ja nuorisorikollisuuden parissa Espoossa jo vuosia, on nuorten lisääntyvästä väkivaltateoista huolissaan. Hänen mukaansa nuorten ongelmanratkaisukyky on kaventunut entisestään, minkä seurauksena väkivaltaa käytetään ja sillä uhataan entistä herkemmin. Väänäsen sanoin nuoret eivät selkeästi ymmärrä, mitä voi tapahtua, kun lyödään toista puukolla tai hypitään päällä, saatikaan, mitä seuraamuksia heidän elämäänsä tällaisilla teoilla on. Väänäsen mukaan rikoksista epäiltyinä on sekä tyttöjä että poikia, ja hän korostaa, että tyttöjen osuus on yllättävän suuri. Komisario Väänänen ei kuitenkaan nimitä sukupuolta, ikää tai etnistä taustaa syyksi nuorten oireilulle tai rikoksille, vaan syrjäytymisen. (Airamaa 2021.)

Sytä nuorten väkivaltateoille on pohdittu vakavien väkivaltarikoksien lisääntyessä. Koronasta johtunut poikkeustilanne on varmasti jollain tavalla vaikuttanut asiaan, mutta on vaikeaa määrittellä, miten suuri vaikutus koronatilanteella on rikosten nousuun ollut. Yhteisiä nimittäjiä vakavaan väkivaltaan syyllistyneillä nuorilla ovat olleet muun muassa mielenterveysongelmat, päihdeongelmat, huumausaineet ja niiden levittäminen sekä syrjäytyminen yhteiskunnasta. Sitteet perheeseen, turvallisiin aikuisiin ja kouluun ovat rikoksentekijällä usein heikompia ja teki-
jöillä on ollut usein taustaa myös lastensuojelun parissa. (Kärnä 2021.) Mtv uutiset haastatteli-

vat pääkaupunkiseudulla nuoria aiheesta liittyen. Haastatteluista nousi esille, että syitä nuorisoväkivallalle ja rikosten taustalle voi myös olla nuorison keskuudessa vallitseva vahva ryhmäpaine. (Mattila 2021.)

Poliisi on tehnyt nuorisorikollisuuden ehkäisemiseksi töitä viimeisten vuosien aikana. Uudellamaalla ryöstöjen määrä oli kasvanut hurjasti, jolloin Länsi-Uudenmaan poliisipäällikkö Timo Saarisen mukaan päätettiin tehdä asialle jotain. Tästä syntyi projekti työnimeltä ”Junnu20”, jonka tarkoituksena oli haravoida poliisin ennalta estävän toiminnan käyttöön aiempaa parempaa tietoa rikoksia tekevistä nuorista. Saattoi olla, että sama nuori oli epäiltynä kolmesta eri ryöstöstä, mutta kolmessa erillisessä tutkinnassa kellään ei ollut tietoa, että juuri tätä nuorta epäiltiin kolmesta ryöstöstä. Projektin myötä ruvettiin ohjeistamaan muita ympärillä olevia poliiseja tunnistamaan nuorten ongelmakäyttäytymistä, minkä lisäksi ehkäisevään toimintaan lisättiin voimavaroja. Alustavat tulokset Länsi-Uudellamaalla ovat olleet rohkaisevia, mutta esimerkiksi koronatilanteen heikkenemisen pelätään vaikuttavan negatiivisesti nuorten rikollisuuteen. (Hämäläinen 2021.) Helsingin poliisi onkin panostanut ennalta ehkäisevään toimintaan, mutta aina ei pystytä tavoittamaan rikoksentekijää oikeaan aikaan. Helsingin poliisilaitoksen rikostarkastaja Jari Kosken mukaan meillä on käsissämme ongelma, joka olisi ratkaistavissa kohtalaisen pienillä kustannuksilla ja panostuksilla. Yhteiskunnassakin on kuitenkin puutteita, eikä rahoitusta aina saada niille asioille, jotka olisivat nuoren kannalta merkittäviä. (Kärnä 2021.)

3.2 Väkivaltavideot

Jos nuorten tekemät väkivaltateot eivät ole tarpeeksi huolestuttavia itsessään, tuo niiden kuvaaminen ja levittäminen sosiaalisen median eri kanavoissa tähän uudenlaisen huolenaiheen. Helsingin Sanomien artikkelin mukaan lasten ja nuorten välinen väkivalta näkyy yhä enemmän netissä ja videot, joissa nuoret tappelevat keskenään tai joukolla yhtä vastaan, ovat nykyään hyvinkin tavallisia. Komisario Jarmo Heimosen (Helsingin poliisilaitos) mukaan tavallisinta on, että tappelutilanteissa kyseisen videon kuvaa joko ulkopuolinen henkilö, joka on sattunut paikalle, tai jommankumman osapuolen kaveri. Videoinnin jälkeen se julkaistaan eri sosiaalisen median alustoilla. (Paananen & Näveri 2020.)

Väkivaltavideolla tarkoitetaan siis kuvattua videota, jossa esiintyy väkivaltaa. Edellisessä luvussa esitettiin, että väkivalta on jaettu karkeasti eri ryhmiin, ja väkivalta voi olla fyysisen väkivallan lisäksi myös psyykkistä, taloudellista ja sosiaalista (Nuortenlinkki 2021). Vaikka

väkivaltaa on montaa muotoa, on ne tässä työssä rajattu vain fyysiseen väkivaltaan. Eli kun työssä viitataan väkivaltavideoihin, tarkoitetaan videoita, joissa nuori on käyttänyt fyysistä väkivaltaa toiseen.

Myös Itä-Uudenmaan poliisilaitos on huomannut väkivaltavideoiden jakamisen yleistyneen lasten ja nuorten parissa, ja se on heistä hyvin huolestuttava ilmiö. Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle tulee tietoon ainakin kuukausittain väkivaltavideoita, joissa on kuvattu ryöstöjä tai tappeluja. (Kirsi 2020.)

Vaikka tällaisenaan ilmiö on tuore, on väkivaltaisista videoita ja niiden vaikutuksia lapsiin ja nuoriin tutkittu jo monien vuosien ajan. Tutkimukset ovat pohjautuneet väkivaltaisiin elokuviin tai videopeleihin. Suomalaiset tutkimukset osoittavat, että jo nuoret alakoululaiset suosivat 18+-pelejä, joissa esiintyy väkivaltaa ja huumeita. Lisäksi lasten peleistä jo yli puolet sisältää väkivaltaa. (Anderson, Gentile & Buckley 2008, 10.) Tehdyissä tutkimuksissa on havaittu, että väkivaltaiset videopelit lisäävät aggressiivista käytöstä laboratorio ympäristössä. Samalla havaittiin, että toistuva altistuminen väkivaltaisille peleille ei vain lisää aggressiivista käyttäytymistä vaan myös vähentää empaattista auttavaa käytöstä. (Anderson ym 2008, 191, 194.)

Komisario Jarmo Heinosen mukaan väkivaltavideot ovat yleistyneet nuorten keskuudessa, koska nuoret käyttävät niin paljon eri sosiaalisen median alustoja, joissa pystyy jakamaan sisältöä, joka heitä kiinnostaa. Osaa nuorista kiinnostaakin juuri väkivalta ja tappelut. Väliinputojia ovat he, joita väkivalta ei kiinnosta, mutta joutuvat silti törmäämään väkivaltaisiin videoihin, joko tutun lähettämänä viestiryhmissä tai jonkun sosiaalisen median kanavan etusivulla. (Paananen & Näveri 2020.)

Komisario Hannu Väänänen mukaan väkivaltavideoiden yleistymiseen nuorten keskuudessa vaikuttaa nykyään yleistynyt gangsta-kulttuuri, jossa ihannoidaan väkivaltaa ja luksusmerkkejä, esimerkiksi vaatteissa. Väkivaltateoilla ja niiden kuvaamisella haetaan arvostusta ja asemaa sekä porukassa että sosiaalisessa mediassa. Espoossa yleisin väkivaltateko onkin ryöstöt, joiden tavoitteena on viedä kalliita merkkivaatteita tai puhelimia. Väkivallan ihannointi näkyy nuorilla siinäkin, että merkkivaatteita mieluummin ryöstetään, eikä varasteta. Jossain vaiheessa ryöstöt olivat jopa yleisempiä kuin varastelu, jolloin tilanne on kääntynyt pääläelleen. Videoista Hannu Väänänen sanoo:

“-Juttu on se, että jaetaan somessa video, jossa on tehty väkivaltaa. Kalliit merkkivaatteet, jotka ovat nuorille statusjuttuja, tulevat siihen lisäksi. Tämä johtaa helposti kilpavarusteluun, jossa seuraavalla kerralla pitää olla vielä raflaavampi video.”

Espoossa poliisilaitos on törmännyt esimerkiksi tappeluihin, jotka ovat järjestetty videointi mielessä. (Airamaa 2021).

Myös nuoria on haastateltu yllä olevista teemoista. Nuoret keskustelivat siitä, miten ryöstöt ja niiden yritykset ovat nykyään melko yleisiä heidän kaveripiirissään. Syyksi tälle annettiin nuorison himoitsevat merkkitaavarat, kuten kellot, vyöt, laukut ja kengät. Myöskin erilaisten teräaseiden kantaminen on etenkin pääkaupunkiseudun alueella yleistynyt. Kahdeksaluokkalaiset nuoret kertovat, kuinka ainakin puolella heidän koulussaan on puukko mukana. Jengiytymisestä nuoret sanovat, etteivät tunnista varsinaisten järjestäytyneiden nuorisojengien olemassaoloa, mutta näkevät paljon viitteitä siihen suuntaan ja epäilevät meidän menevän samaa tietä kuin Ruotsi, jossa jengiväkivalta on arkipäiväistynyt. (Mattila 2021.)

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen rikoskomisario Simo Kauppinen haluaa muistuttaa, että pelkästään väkivaltavideoiden levittämisestä voi syyllistyä rikokseen, sillä toista loukkaavan materiaalin levittäminen voidaan lukea esimerkiksi kunnianloukkaukseksi tai yksityistä elämää loukkaavan tiedon levittämiseksi. (Kirsi 2020).

Rikosoikeudellinen vastuu alkaa vasta 15-vuotiaana, jolloin alle 15 vuotiaaseen ei voi kohdistaa mitään pakkokeinoja, kuten kiinniottoja. Toisin sanoen heille ei voi siis langettaa tuomiota rikoslain perusteella. Alle 15-vuotias nuori rikoksentekijä on silti vahingonkorvausvastuullinen, ja poliisi tekee tästä aina lastensuojeluilmoituksen sekä ilmoittaa asiasta nuoren rikoksentekijän huoltajille. (Poliisi 2021.)

Koska alle 15-vuotiaaseen rikoksentekijään ei voida poliisin toimesta kohdistaa mitään pakkokeinoja, on rikoskomisario Simo Kauppinen sanoin huoltajalla tärkeä rooli. Huoltajien tulisi olla perillä, millaista sisältöä heidän lapsensa katsovat tai jakavat eri sosiaalisen median alustoilla ja alustoilla, ja heidän tulisi keskustella säännöllisesti erilaisista nettikäyttäytymisen pe-lisäännöistä. Ihanteellisinta olisi, että lapsi pystyisi kertomaan jollekin aikuiselle, jos hän törmää väkivaltaiseen sisältöön omassa puhelimessaan. (Tamperelainen 2020.)

4 VÄKIVALTAVIDEOIDEN ERI ALUSTAT

Tässä luvussa käsitellään tyypillisimmät sosiaalisen median alustat, joissa nuorten kuvaamat väkivaltavideot leviävät.

Tarkasteluun on otettu Snapchat -sovellus sekä koko ajan suosiota kasvattava TikTok -sovellus. Nämä kaksi sovellusta nousivat eniten tietoperustassa esille, mutta näiden lisäksi väkivalta-videoita leviää myös Youtubessa sekä nuorten omissa WhatsApp-keskusteluissa

4.1 Snapchat

Snapchat on vuonna 2011 perustettu mobiilissa toimiva viestintäsovellus. Sen ovat perustaneet Stanfordin yliopiston opiskelijakolmikko Evan Spiegel, Bobby Murphy ja Reggie Brown. Snapchatissa on nimensä mukaan kaksi ominaisuutta: snap ja chat. Snap -sanalla tarkoitetaan kuvaa tai videota ja chat -sanalla viitataan, että sovelluksessa voi keskustella. Snapchatissa voi lähettää kuvia ja videoita joko palvelun muille käyttäjille tai julkiseen “My Storyyn”. (Wikipedia 2021.) Snapchatissa tarinat kestävät 24 tuntia, mutta palvelu varoittaa, että palvelun käyttäjät pystyvät aina ottamaan lähettämistään kuvista ja tarinoista näyttökuvan. Kartta on snapchatissa suhteellisen uusi ominaisuus, jolla kaverit voivat nähdä toistensa sijainnin. Sijainnin pystyy kuitenkin ottamaan pois käytöstä, etteivät muut näe käyttäjää kartalla. Sovelluksen ikäraja on 13 -vuotta. (Google Play 2020.)

Vaikka snapchat perustettiin jo vuonna 2011, alkoi sen suosio nousta vasta vuonna 2014. Tällä hetkellä snapchat on yksi suosituimmista 13-15 -vuotiaiden nuorten käyttämistä sovelluksista. Suositun siitä tekee sen helppous, sekä streakit, joita saa, kun kaksi käyttäjää lähettää toisilleen snappeja joka päivä. Streakin luku kasvaa päivä päivältä ja se loppuu, jos snappeja ei lähetetä toiselle päivän aikana. Monilla nuorilla nämä luvut menee useissa sadoissa. (Kuulu 2020.)

Sovelluksella on kuitenkin myös varjopuolensa. Vuonna 2019 uutisoitiin, kuinka snapchatissa myydään alkoholia ja tupakkatuotteita, joiden ostajat ovat jopa 11-vuotiaita. Niiden myynti on jo niin suosittua, etteivät nuoret enää reagoi niiden myynti-ilmoituksiin. Myyjät ovat pääsääntöisesti muita nuoria tai nuoria aikuisia. Myytävä tuote laitetaan tarinaan, jonka kautta käyttäjillä on mahdollisuus ostaa tuote vastaamalla tarinaan. Tarinat säilyvät vain 24 tuntia, jolloin on vaikeampaa jäädä myynnistä kiinni. Ostamisessa on myös riskinsä, sillä ikinä ei voi tietää täysin, mitä pullossa esimerkiksi on. Toinen huolestuttava ilmiö on kaupoissa hui-

jaaminen. Myyjä ei odotakaan tuotteiden kanssa, vaan vie ostajalta rahat. Ostaja ei ilmoita asiasta eteenpäin, sillä on alaikäinen, eikä halua, että aikuiset saavat tietää kaupoista. Snapchat on mahdollistanut alaikäisille myynnin erittäin helpoksi. Ylen haastattelemien nuorten mielestä päihteiden saaminen on nykyään pelottavan helppoa. Ei tarvitse enää tuntea ketään, pitää vain avata puhelin, niin joku kaverin tuttu kyllä myy. Myynti ei rajoitu pelkkään alkoholiin, sillä myöskin huumeita kaupataan. Tämä on nuorten mukaan yleisempää pääkaupunkiseudulla. Ilmiöstä ovat huolestuneet niin nuoret kuin nuorisotyöntekijätkin eri puolilla Suomea. He toivoisivat, että aikuiset olisivat enemmän tietoisia, mitä heidän nuorensa tekevät tai katsovat, mutta poliisinkin mukaan yksityisen kaupan valvonta on hyvin rajallista. (Tolonen 2019.)

Päihteiden lisäksi myös nuorten väkivalta näkyy snapchatissa. Helsingin sanomien artikkelissa nuoret nostavat keskusteluissa snapchatin ensimmäisenä esille. Artikkelin 16 -vuotiaat nuoret törmäävät väkivaltavideoihin eniten snapchatissa, joko omien kavereiden stooreissa tai jonkun toisen sovelluksen linkin kautta. (Paananen & Näveri 2020.) Viimeisen parin vuoden ajalta löytyy lukuisia uutisia ja artikkeleita nuorten tekemistä väkivaltateoista, joista ilmenee, että tapahtuma on videoitu ja levitetty sosiaaliseen mediaan. Lähes poikkeuksetta Snapchat mainitaan niissä kanavaksi, jossa väkivaltavideoita leviää. Esimerkkitapauksena on vuonna 2020 Vantaan Kytöpuiston koulussa tapahtunut kuudesluokkalaisten pojan pahoinpitely, joka videoitiin ja levitettiin moniin eri sosiaalisen median kanaviin. Uutisessa rikoskomisario Simo Kauppinen painottaa, että törmätessään väkivaltavideoihin, niistä tulee aina ilmoittaa eteenpäin, jotta poliisi pystyy selvittämään, keitä videolla esiintyy. Samalla hän korostaa huoltajien roolia ja suosittelee heitä seuraamaan nuoren sosiaalisen median käyttöä. (Kirsi 2020).

Snapchatissa on yhteisön omat säännöt, jotka kieltävät edellä mainitut sisällöt. Väkivallan ja laittoman sisällön, johon Snapchat lukee alkoholin sekä muut päihteet, lisäksi säännöt kieltävät muun muassa seksuaalisen sisällön, kiusaamisen ja häirinnän, toisena henkilönä esiintymisen sekä terrorismin ja vihapuheen. Snapchat pyytää käyttäjiään ilmoittamaan kyseiset käyttäjät, mikäli he törmäävät sääntöjen vastaiseen sisältöön. Snapchatin keinoja estää esimerkiksi päihteiden kauppaaminen tai väkivaltavideoiden levittäminen on poistaa kielletty sisältö, poistaa koko käyttäjätili ja ilmoittaa kielletystä sisällöstä tarpeen tullen poliisiviranomaisille. (Snap Inc 2022.)

4.2 TikTok

TikTok on vuonna 2016 julkaistu mobiilissa toimiva lyhyiden videoiden jakamiseen tarkoitettu sovellus. TikTokin julkaisija ja kehittäjä on kiinalainen yritys nimeltä ByteDance (Wikipedia 2021). TikTokissa ideana on luoda lyhyt, maksimissaan kolmen minuutin pituinen video käyttäen joko omaa ääntä tai sovellukseen jo ladattuja ääniä. Videota voi muokata sovelluksessa ja lisätä niihin tekstiä. Kun videot lataa sivustolle, menevät ne etusivulle, josta jokainen käyttäjä voi niitä selata. Hästägien käyttö mahdollistaa videolle isomman näkyvyyden. Käyttäjää voi seurata ja lisäksi tili on mahdollista pitää yksityisenä, jolloin vain seuraajat voivat nähdä sovellukseen ladatut videot.

Sovelluksen ikäraja on Snapchatin tapaan 13 vuotta, mutta monet käyttäjistä ovat alle sovelluksen asettaman ikärajan. 2021 uutisoitiinkin, kuinka TikTok poisti sen vuoden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana miljoonia käyttäjätilejä, joiden epäiltiin kuuluvan alaikäisille. (MTV uutiset 2021).

TikTok luotiin jo vuonna 2016, mutta Suomessa se alkoi nousta suosioon vasta lähempänä vuotta 2020. Helsingin Sanomat uutisoikin, että TikTok on vuonna 2021 suosituimpi käyntikohde verkossa kuin Google. TikTokin kasvavaan suosioon maailmalla sekä Suomessa on mahdollisesti vaikuttanut vallitseva koronapandemia. Kun yhteiskunnan toiminnot ovat kiinni, etsivät ihmiset enemmän viihdykettä kotoa käsin. (Muhonen 2021.)

Sovellus on tuonut monille viihdykettä etenkin koronapandemian aikana ja monet ovat innostuneet kokeilemaan videoiden tekemistä itse. Suosiolla on kuitenkin myös varjopuolensa ja niistä on uutisoitu viime vuosien aikana monesti eri uutiskanavissa. MTV Uutiset uutisoi elokuussa 2020 ulkomailla suoritetun haastattelun pohjalta, kuinka nuoret olivat kertoneet sovelluksen antavan haitallista kuvaa esim syömishäiriöistä. TikTokissa leviää paljon haaste-videoita, joissa videoidaan, mitä tekijä syö päivässä. Usein nämä videot kannustavat käyttäjiä syömishäiriöiseen käytökseen ja monissa videoissa ihannoidaan laihdutuskulttuuria. Etenkin sovelluksen nuorimmille käyttäjille nämä voivat vääristää nuoren kuvaa itsestään sekä normaalia ruokakuvaa. (MTV uutiset 2020.)

Samoihin aikoihin uutisoitiin myös toisesta huolestuttavasta ilmiöstä, johon sovelluksessa törmää. Rikosylitarkastaja Timo Kilpeläinen kertoi tutustuneensa kesällä 2020 paremmin kyseiseen sovellukseen. Kilpeläinen kirjoitti:

“-Tutustuin kesällä lyhyen aikaa TikTok -sovelluksen sisältöön. Järkyttävä määrä väkivaltamateriaalia. En pystynyt löytämään yhtään perustetta miksi siellä pitäisi olla läsnä. Veikkaan että monelle aikuiselle on yllätys mitä lapset sieltä katsovat. Keskustelkaa kotona.”

Myöskään TikTok ei ole poikkeus siinä, missä väkivaltavideoita leviää. Samassa uutisessa kuitenkin poliisitarkastaja Kimmo Ulkuniemi kertoo, että väkivaltamateriaalit ovat pääasiassa videoita, joissa aikuiset kohdistavat väkivaltaa toisiinsa. Kuitenkin hän myöntää, että vaikka hän itse ei ole törmännyt lapsiin kohdistuviin tai lasten tekemiin väkivaltavideoihin TikTokissa, tietää hän, että niitä siellä on. (Särkkä 2020.)

Vuonna 2021 Turun lähiöissä levisi TikTok-haaste nuorten keskuudessa. Ilkivaltahaasteessa nuoret potkivat ihmisten kotiovia, jonka jälkeen he pakenevat paikalta. Teko kuvataan Tiktok-palveluun. Tapauksia oli kymmeniä ja poliisi haluaakin muistuttaa, että tässäkin kyseessä on rikos, kotirauhan rikkominen. Tapauksien johdosta Turun poliisi lisäsi valvontaa lähiöissä. (Lehtola 2021.)

TikTokissa on kuitenkin käyttäjiä, jotka omalla toiminnallaan ehkäisevät nuorten haitallista toimintaa sovelluksessa. Suomessa tunnetuin heistä on nimimerkillä konstaapeli Daniel tunnettu TikTokkaaja. Konstaapeli Daniel, eli Daniel Kalejaiye, työskentelee Itä-Suomen poliisilaitoksessa netti- ja nuorisopoliisina. Daniel tekee videoita, jossa kertoo eri rikoksista, sekä mitä niistä voi seurata. Hänen tavoitteensa nettipoliisina on luoda turvallisuuden tunnetta, valistaa ja kertoa poliisin työstä. (Leppänen 2021.) Tavoitteet ovat hyvin onnistuneet ainakin jälkimmäisten tavoitteiden osalta, sillä konstaapelidanielilla on TikTokissa seuraajia yli 141 000.

Opinnäytetyön tutkimukselle olennainen video ilmestyi perjantaina 28.1.2022, jossa konstaapelidaniel kertoo tuoreista tapauksista, joista uutisoitiin saman viikon aikana. Itä-Suomessa nuori tyttö puukotti toista ja Hämeessä nuorisoporukka kuvasi väkivaltavideoita sosiaaliseen mediaan. Ensimmäinen tapaus tapahtui Kuopiossa lauantaina 23.1.2022, jossa kahta nuorta tyttöä epäillään tapon yrityksestä sekä törkeästä pahoinpitelyn yrityksestä (Freyborg 2022) ja jälkimmäinen tapaus tapahtui 5.-10.1.2022 välisenä aikana, ja jonka rikoskokonaisuus sisältää muun muassa törkeän pahonpitely – ja törkeän vapaudenriistorikoksen (Niskanen & Tiirikainen 2022). Näitä tapuksia käsittelevässä videossa konstaapelidaniel haluaa muistuttaa, että väkivaltarikosten tekeminen, niiden kuvaaminen ja niiden kuvien ja videoiden jakaminen sosiaalisessa mediassa on rikos, josta voi joutua jopa vankilaan. Daniel kehottaa seuraajiaan ilmi-

tamaan videon tai käyttäjän, mikäli tämänlaiseen sisältöön törmää. Toisena huomautuksena Daniel kertoo, että jo teräseen kantaminen yleisillä paikoilla on kiellettyä. Danielin mukaan se, että teräase on mukana, pienentää kynnystä tarttua siihen ja täten tehdä harmia niin itselleen kuin muille. (konstaapelidaniel 2022.) Mielestäni konstaapeli Daniel tekee hyvää työtä nuorten rikollisuuden ennaltaehkäisyssä ja nettipoliisin resurssien kasvattaminen ja isompi näkyvyys toimii ehkäisevänä keinona myös nuorten väkivaltavideoiden leviämisessä.

Poliisit antavat saman huomion kuin edellä Snapchatin käytöstä eli korostavat huoltajien roolia pysyä perillä, mitä heidän lapset ja nuoret TikTokissa seuraavat tai millaisia videoita he sinne lisäävät. TikTokin säännöt ovat pitkälti samat, kuten Snapchat sovelluksella. Yhtenä erona kuitenkin on, että TikTok on maininnut säännöissään sovelluksen oman turvallisuuden. Säännöt kieltävät käyttäjiään hakkeroimasta sovellusta, tai lähettämästä siihen viruksia tai Troijan hevosta (TikTok 2020a). TikTok kertoo säännöissään, että estääkseen kielletyn sisällön jakamisen, he voivat poistaa joko kielletyn sisällön tai kielletyn sisällön jakajan pääsyn omalle tililleen. Käyttäjähdoista ei kerrottu selkeästi, ilmoitetaanko kielletystä sisällöstä eteenpäin, kuten Snapchat tekee, mutta ehdoissa lukee, että viranomaisilla on oikeus estää käyttäjän pääsyn tililleen. (TikTok 2020b.)

5 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä luvussa kerron käyttämästäni opinnäytetyön menetelmistä. Käytin kahta kvalitatiivista aineistonkeruumenetelmää, haastattelua ja havainnointia. Haastattelumenetelmäksi valikoitui puolistrukturoidunhaastattelu, jossa haastateltavina ovat Hansakorttelin järjestyksenvalvoja, nuorisotila Popparin työntekijöitä sekä sosiaalitoimen edustaja. Haastatteluiden lisäksi käytin menetelmänä osallistavaa havainnointia, jonka suoritin syksyllä nuorisotila Popparissa samalla, kun olin siellä harjoittelussa.

5.1 Laadullinen tutkimus

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus auttaa ymmärtämään paremmin tutkimuskohteita, joita voivat olla esimerkiksi asiakkaat tai yritykset, sekä selittämään tutkimuksen kohteen käyttäytymisen ja päätösten syitä (Heikkilä 2014, 15).

Tyypillisiä laadullisia eli kvalitatiivisia menetelmiä ovat teema-, avoin ja ryhmähaastattelu sekä osallistuva havainnointi. Laadullista menetelmää käytetään, kun halutaan ymmärtää tutkittavaa aihetta paremmin. Laadullisia menetelmiä käytettäessä tutkittavia kohteita on huomattavasti vähemmän kuin määrällisessä tutkimuksessa, mutta analysoitavaa aineistoa syntyy runsaasti, esimerkiksi literoituja haastatteluja. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 105.)

Valitsin laadullisen tutkimuksen, sillä halusin ymmärtää tutkimaani ilmiötä eli nuorten väkivaltavideoita, paremmin. Valitsin menetelmiksi haastattelun ja havainnoinnin, joista kerron alla enemmän.

5.2 Haastattelu

Toteutin syyskuun (2021) ja helmikuun (2022) välisenä aikana puolistrukturoidunhaastattelut, joissa haastattelin turvallisuusalan ammattilaista, nuorisotyöntekijöitä sekä sosiaaliohjaajaa. Haastatteluissa pohdimme nuorten tilaa tällä hetkellä yleisesti, sekä keskustelimme nuorten tekemästä väkivallasta ja väkivaltavideoista. Haastattelun avulla oli mahdollista saada uutta näkökulmaa aiheeseen. Niiden tehtävänä voi myös olla asioiden selventäminen tai syventäminen (Ojasalo ym. 2015, 106).

Haastattelu on yksi käytetyimmistä tiedonkeruumenetelmistä ja haastattelumenetelmiä on erilaisia. Aineistonkeruumenetelmän valinta riippuu siitä, millaista haastattelua suunnittelee. Isoimmat erot liittyvät siihen, miten kiinteästi kysymykset ovat muotoiltu ja kuinka paljon haastattelussa on joustovaraa. (Ojasalo ym. 2015, 106.) Toteuttamani haastattelurunko oli etukäteen tarkasti suunniteltu, mutta haastattelutilanteessa oli mahdollisuus myös avoimelle keskustelulle. Minulla oli myös tarpeen mukaan mahdollisuus osallistua keskusteluun itse.

Haastattelu voi kestää kymmenistä minuuteista useisiin tunteihin ja ajasta riippuen myös haastattelijan rooli voi muuttua passiivisesta kysyjästä aktiiviseksi osallistujaksi. Tyypillisimmin haastattelu kestää tunnista kahteen, riippuen kuinka paljon tietoa tarvitaan tai miten avoimesta haastattelusta on kyse. (Ojasalo ym. 2015, 107.) Omat haastatteluni kestivät reilusta kolmestakymmenestä minuutista tuntiin. Lisäksi niihin kuului alkuun lyhyt kertausta haastateltaville siitä, mitä tulini tekemään ja mihin tarkoitukseen haastatteluja tarvitsin. Kertasin myös haastattelun aiheet. Äänitin haastattelut sekä kirjoitin ne auki eli litteroin ne. Litterointi on analysoinnin apuväline ja sen tarkkuus riippuu yleensä kehittämistehtävästä (Ojasalo ym. 2015, 107). En litteroinut haastatteluja sanasta sanaan, vaan keräsin ylös oleelliset asiat opinnäytetyöhöni liittyen.

5.3 Havainnointi

Käytin toisena menetelmänä havainnointia. Havainnointi on tärkeä ja hyödyllinen tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmä, jonka avulla on mahdollista saada tietoa esimerkiksi siitä, miten ihmiset käyttäytyvät ja mitä tapahtuu luonnollisessa toimintaympäristössä. Havainnointia käytetään yleensä haastattelun lisänä ja tukena, ja sillä voidaan täydentää haastattelua. (Ojasalo ym. 2015, 114.) Itse tein havainnointia juurikin haastatteluiden lisänä tavoitteenani se, että havainnointi tukee haastattelussa saamiani tietoja. Havainnointi sopii menetelmäksi jos halutaan tietoa, josta tutkittavat eivät mielellään kerro haastattelijalle suoraan (Ojasalo ym. 2015, 114).

Havainnointiin voidaan tarvita lupia, erityisesti mikäli havainnointi tapahtuu organisaation tai virallisen yhteisön toimitiloissa. Tällöin tarvitaan kyseisen organisaation tai virallisen yhteisön johdon hyväksynnän aineiston keräämistä varten. Havainnoinnin tulee olla mahdollisimman järjestelmällistä. Havainnointi kohdistuu ennalta määrättyyn kohteeseen ja tulokset pyritään rekisteröimään heti ylös, esimerkiksi havainnointilomakkeeseen tai äänittämällä tilanteita. Havainnoinnissa voidaan havainnoida myös ilmeitä, eleitä, liikehdintää ja asentoja ja

havainnoinnissa saa käyttää kaikkia aisteja. (Ojasalo ym. 2015, 115.) Itse kirjasin havainnoinnit ylös päiväkirjatyyppisesti ja havainnointiini kuului myös ilmeet ja eleet.

Havainnoinnissa havainnoijan oma rooli tulee päättää jo varhain. Se määrittyy havainnoijan osallistumisen mukaan; toisessa ääripäässä on ulkopuolinen tarkkailija ja toisessa päässä aktiivinen osallistuja. Osallistuvassa havainnoinnissa havainnoija osallistuu tutkittavan kohteen toimintoihin esimerkiksi työntekijän roolissa. Havainnoija vaikuttaa toimintaan kuitenkin mahdollisimman vähän. (Ojasalo ym. 2015, 116.) Itse olin aktiivinen osallistuja eli tein osallistavaa havainnointia. Osallistuin kohteen toimintaan harjoittelijana.

Havainnointitekniikka voi olla strukturoitua, eli jäsenneltyä toimintaa, tai strukturoimatonta, joustavaa ja väljää toimintaa. Strukturoitu havainnointi on suunnitellumpaa ja ongelma jäsennellään huolellisesti ennen varsinaista havainnointia. Strukturoimaton havainnointi on väljempää ja sitä käytetään silloin, kun halutaan mahdollisimman paljon ja monipuolista tietoa asiasta. (Ojasalo ym. 2015, 116.) Itse käytin puolistrukturoitua havainnointia: minulla oli etukäteen suunnitellut aiheet, mistä halusin havainnoida, mutta havainnoinnissa oli tilaa myös havainnoinnin aikana esiin nousseille aiheille.

5.4 Aineiston analyysimenetelmät

Haastatteluja varten tein tarkan kysymysrunгон, jonka kysymykset pohjautuivat kehittämistyöni tutkimuskysymyksiin sekä tietoperustassa käsittelemiini aiheisiin. Haastattelussa oli 9 kysymystä, joissa käsiteltiin nuorten tilaa tällä hetkellä yleisesti, nuorten tekemää väkivaltaa ja miten se näkyy toimijoiden arjessa. Kysymysten lisäksi keskustelimme nuorten tekemistä ja levittämistä väkivaltavideoista. Pohdimme myös syitä näihin sekä mietimme, mitä keinoja niiden puuttumiseen olisi. Haastattelu oli puolistrukturoitu, eli kysymykset olivat etukäteen laadittu, mutta pystyin vaihtamaan kysymysten järjestystä haastattelun kulun mukaisesti. Myös kysymysten tarkat sanamuodot saattoivat vaihdella haastattelusta riippuen. (Ojasalo ym. 2015, 108.) Haastattelijat olivat tietoisia etukäteen, minkälaisia kysymyksiä haastattelussa on tulossa. Itse haastattelurunko löytyy liitteistä (Liite 1).

Äänitin haastattelut, jonka jälkeen litteroin äänitteet. Haastattelut on hyvä äänittää, sillä haastattelijan on helppo jälkeenpäin palata haastattelutlanteeseen uudestaan, jolloin äänite toimii haastattelijan muistina ja eri tilanteiden tulkinnan apuna (Ojasalo ym. 2015, 107). Litteroin

haastattelut, joiden avulla pystyin tarkastamaan olivatko haastateltavat vastanneet kysymyksiin samalla tavalla sekä vertaamaan vastauksia keskenään. Haastatteluaineistosta ilmenevien säännönmukaisuuksien tarkastelu suhteessa toisiinsa on yhteyksien tarkastelua, jota ilman analyysistä tulee usein pintapuolinen. Yhteyksien tarkastelussa voidaan käyttää useita eri tapoja. (Ojasalo ym. 2015, 110). Itse alleviivasin teksteistä yhtäläisyydet ja kursivoin eri vastaukset. Näin ne oli helppo löytää ja se nopeutti analysointia.

Havainnoinnin analysointiin liittyy aina kerätyn aineiston ymmärtäminen. Analyysi syntyy yleensä kahdesta toisiinsa nivoutuvasta vaiheesta. Ensimmäinen vaihe on pelkistäminen, jolloin havainnot yhdistetään. Toinen vaihe on havaintojen tulosten tulkinta. (Ojasalo ym 2015, 119.) Kirjoitin havainnoimiani asioita ylös pitkin havainnointiprosessia ja käytin havainnoinnin tuloksia tukemaan haastatteluiden vastauksia. Lisäksi vertasin niitä myös tietoperustaan. Näin sain hyvän ja kattavan kokonaiskuvan aiheesta

Haastatteluihin halusin mahdollisimman kattavan aineiston, jotta saisin laajan näkökulman aiheeseen. Haastattelin Hansakorttelin järjestyksenvalvojaa. Järjestyksenvalvonnasta vastasi silloin Avarn Security. Haastattelin myös nuorisotila Popparin työntekijöitä sekä sosiaalitoimen edustajaa. Osa haastateltavista halusivat jäädä anonymieiksi. Työn selkeyden vuoksi en käytä nimiä kenestäkään haastateltavasta ja yleistän haastattelut, jolloin aineistosta ei tule ilmi, ketä on vastannut mitään. Haastatteluiden lisäksi havainnoin nuorisotoiminnassa olleita nuoria pitkin syksyä, jotta saisin yleisen kuvan nuorten näkökulmasta. Aiheeseen tuli siis näkökulmaa niin turvallisuuspuolelta, nuorisotalalta kuin sosiaalialaltakin.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Kehittämistyössä korostuvat niin tieteen tekeminen kuin yritysmaailman eettiset säännöt. Tavoitteiden tulee olla korkean moraalin mukaisia, työ tulee tehdä rehellisesti, tarkasti ja huolellisesti, ja kehittämistyön tavoitteiden seurausten tulee olla käytäntöä hyödyttäviä. Tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden on oltava tietoisia siitä, mitä tutkija on tekemässä, mitkä ovat toiminnan tavoitteet sekä mikä on heidän roolinsa hankkeessa. (Ojasalo ym 2015, 48.)

Otin eettisyyden hyvin huomioon tehdessäni haastatteluita opinnäytetyötä varten. Kaikki haastateltavat tiesivät, että kerään aineistoa opinnäytetyötäni varten. Kaikki saivat etukäteen tietää, mitä aiheita haastattelut pitivät sisällään ja kertosin ne vielä ennen haastatteluita. Pyysin

jokaiselta haastateltavalta erikseen luvan haastatteluun. Kysyin myös erikseen Avarn Securityltä luvan julkaista heidän yrityksensä nimen opinnäytetyössäni. Havainnointiin minulla oli lupa nuorisotila Popparin esihenkilöltä. Haastatteluissa ei keskitytty faktaan, vaan painotin haastateltavien omia näkökulmia ja kokemuksia.

Sain mielestäni riittävää aineistoa haastateltuani neljää henkilöä kolmesta eri organisaatiosta, mutta organisaatioita olisi voinut olla enemmän. Mielestäni kaksi samalta alalta olisi ollut ihan-teellinen määrä, sillä molemmat voivat joko täydentää toisiaan tai tuoda eri näkökulmaa kysymyksiin, mutta sain työn kannalta oleellista tietoa myös yhdeltä alan edustajalta. Haastattelutilanteet olivat ilmapiiriltään rentoja ja ne olivat keskustelevia tilanteita.

6 TULOKSET JA ANALYSOINTI

Tässä kappaleessa tulen analysoimaan ja purkamaan kehittämistyön menetelmien avulla saadut tulokset. Aineisto koostuu haastatteluista kerättyyn aineistoon sekä osallistuvalla havainnoinnilla saatuun aineistoon. Ensiksi esittelen tutkimuksesta saadut tulokset, minkä jälkeen analysoin niitä teemoittain. Teemoja nousi esille kolme: nuorten väkivalta ja miten se näkyy toimijoiden arjessa, syitä nuorten väkivallalle ja väkivaltavideoiden kuvaamiselle sekä levittämislle ja keinot ehkäistä nuorten väkivaltavideoiden leviämistä.

Aineiston avulla sain vastaukset tutkimuskysymyksiini, jotka olivat seuraavanlaiset: mikä on nuorten tekemän väkivallan tilanne tällä hetkellä Suomessa, miten väkivaltavideot näkyvät nuorten arjessa ja miten väkivaltavideoiden tekemiseen ja leviämiseen voidaan puuttua. Aineiston pohjalta sain myös koottua tietoa nuorten tämänhetkisestä tilasta, minkä lisäksi aloin pohtimaan, kenen vastuulla on puuttua ja ehkäistä nuorten kuvaamia ja levittämiä väkivaltavideoita.

6.1 Nuorten väkivalta on kasvanut ja näkyy toimijoiden arjessa

Tietoperustassani kävi ilmi, että yleisellä tasolla nuorten tekemä väkivalta ja nuorisoriikollisten määrä itsessään on ollut laskussa. Kuitenkin viime vuosina vakavin väkivalta on lisääntynyt ja rikollisuus näyttäisi keskittyvän pienempään joukkoon nuoria, joista osa siirtyy vakavimpiin rikoksiin.

Kaikki haastateltavat kokevat, että nuorten tekemä väkivalta on jossain määrin kasvanut viimeisten vuosien aikana. Osa kuitenkin kokee vastauksen vaikeaksi, sillä toteaa, että väkivaltaa on aina ollut, mutta kokee sen ehkä näkyvän tällä hetkellä enemmän nuorten ja toimijoiden arjessa. Yksi haastateltava myös totesi, että väkivalta on kasvanut ja lisääntynyt suuremman aikavälin, eli 10 vuoden, aikana.

Kaikkien haastateltavien mukaan nuorten väkivalta näkyy heidän arjessaan. Yhden haastateltavan sanoin nuorten väkivalta näkyy heidän arjessaan uhmaavana käytöksenä, kunnioituksen puutteena sekä uhitteluna niin toisiaan kuin muita kohtaan. Erään haastateltavan mukaan nuorten väkivalta näkyy toimijoiden arjessa esimerkiksi keskinäisenä nahisteluna, hieman vakavampana nahisteluna, sekä leikkipainimisena, joka voi nopeasti eskaloitua oikeaan. Myös kiusaaminen nostettiin muodoksi, jolla väkivalta ilmenee arjessa. Oman havainnointini kautta

myös vahvistui, että väkivaltaisuus näkyy toimintaympäristön arjessa. Havainnoinnin perusteella väkivalta näkyi muun muassa uhmaavana käytöksenä ja uhitteluna. Haastateltavat kokevat, että väkivallan näkymisellä arjessa on monta ilmenemismuotoa, mutta se näkyy vain hetkellisesti, sillä niihin puututaan herkästi matalalla kynnyksellä. Samassa haastattelussa haastateltavat kuitenkin sanovat, että vaikka nuorten väkivalta ei näy isosti heidän toiminnassaan (siihen puuttumisen vuoksi), näkevät he nuorten väkivaltaa toimintansa ulkopuolella.

Kysyin haastateltavilta myös väkivaltavideoista ja siitä, näkyvätkö ne jotenkin toimijoiden arjessa. Kaikki haastateltavat myöntävät, että he ovat törmänneet videoihin oman toimintansa arjessa. Yhdessä haastattelussa nostettiin väkivaltavideoiden rinnalle myös erilaiset sosiaalisessa mediassa liikkuvat haasteet ja ilkivallan. Yhdessä haastattelussa kuitenkin kävi ilmi, että väkivaltavideot ovat vähentyneet viime aikoina, vaikkakin niihin silti törmää joko puheen tasolla tai konkreettisesti nuoren näyttämänä. Yhtenä syynä niiden vähenemiseen pohdittiin pelkoa lastensuojeluilmoituksesta ja eteenpäin ilmoittamisesta, joka on ammatilaisen velvollisuus, mikäli nuoren videoista tunnistaa. Samaa pelokkuutta havaitsin nuorissa, mikäli heiltä kyseli väkivaltavideoista.

Samaan teemaan liittyen keskustelin haastateltavien kanssa nuorten tilasta tällä hetkellä hyvinvoinnin näkökulmasta. Haastatteluissa nousi esille, että nuoret voivat haastattelun hetkellä huonosti ja osa nuorista oireilee vahvasti. Oireilu ilmenee nuorten käytöksessä kiusaamisena, väkivaltana, haitallisena käytöksenä sekä päihteiden käyttönä. Kahdessa eri haastattelussa nousi esille nuorten päihteiden käyttö tässä teemassa. Yhdessä haastattelussa tuli esille, että kulttuurin monimuotoistuesssa myös erilaiset uudet tavat ovat nousseet esille, kuten erilaisten päihteiden käyttö. Toisessa haastattelussa pohdittiin, että vahvempien päihteiden käyttö on viime aikoina noussut, joita myös osa nuorista käyttää. Yhtenä aiheena haastattelussa nousi esille korona ja siitä seuranneet rajoitukset. Yhdessä haastattelussa pohdittiin, voiko koronan tuomat rajoitukset olla syynä nuorten oireilulle. Toiminnan arjessa on ainakin huomattu, että nuoret hakevat rajoja esimerkiksi kieltäytymällä maskien käytöstä tai muista rajoitteista.

Haastatteluista sekä havainnoinnista sain siis tärkeää tietoa siitä, miten väkivalta ilmenee toimijoiden arjessa ja millä tavalla. Yhteisöpedagogina eli nuorisoalan ammattilaisena oli myös huolestuttavaa kuulla, miten pahasti nuoret tällä hetkellä oireilevat ja mielestäni tähän pitäisi jatkossa keskittää enemmän resursseja.

6.2 Syyt nuorten väkivallalle ja väkivaltavideoille johtuvat usein vaikutteista sekä ympäristöstä

Tietoperustassa nousi esille eri poliisien kommentteja siitä, miksi nuoret käyttävät väkivaltaa ja kuvaavat näitä tekoja videolle. Esille tuotiin yleinen kiinnostus väkivaltaan, mikä selittäisi sitä, miksi nuoret katsovat väkivaltaista sisältöä sosiaalisessa mediassa ja jakasivat sitä eteenpäin. Myös yhdessä haastattelussa keskustelimme tästä. Haastateltavan mukaan tekijä tai kuvaaja voi saada siitä itselleen esimerkiksi nautintoa tai edesauttaa omaa agendaansa. Osa taas kuvaavat väkivaltavideoitakin, koska he voivat kuvata. Haastateltava tarkoitti tällä sitä, että nykypäivänä kaikki mahdollinen kuvataan, esimerkiksi tiellä sattuneen autokolarin.

Itse väkivaltaan poliisit ovat antaneet syyksi muun muassa yleistyneen gangsta -kulttuurin ihannoimisen, missä ihannoidaan väkivaltaa ja kalliita merkkivaatteita. Tähän liittyen väkivaltateot ja videot koskevatkin useimmiten ryöstöjä tai ryöstön yrityksiä, jossa nuori ryöstää toiselta tämän merkkivaatteita. Espoossa ryöstövideoista meinasi syntyä kilpailuasetelma, sillä aina piti saada edellistä raflavampi video. Samaan aiheeseen liittyen poliisi esitti syyksi arvostuksen ja aseman, joita haetaan väkivaltateoilla ja niiden kuvaamisella niin porukassa kuin sosiaalisessa mediassa.

Myös haastatteluissa gangsta -kulttuuri nousi yhdeksi selittäväksi tekijäksi. Gangsta -kulttuurin rinnalle nostettiin kaikissa haastatteluissa myös jengiytyminen, mikä on alkanut nostaa päätään vähäisesti. Gangsta -kulttuuri sekä jengiytyminen näkyy osan haastateltavien mukaan käyttäytymisenä ja vaatetuksessa. Vaikutteita on otettu esimerkiksi ulkomaalaisista elokuvista, joissa on nuorisojengejä, ja ulkomaalaisesta rap- kulttuurista. Nuoret kopioivat tämän tyylistä käytöstä ja pukeutumista ja taustalla saattaa osan haastateltavien mukaan olla myös halu näyttää, että hekin pystyvät samaan.

Jengiytymisen taustalla haastateltavat kokevat yhteenkuuluvuuden tunteen: halutaan olla osa jotakin. Osan haastateltavien kanssa pohdimme, vaikuttaako korona ajan etäkoulu siihen, että yhteenkuuluvuutta tai ryhmäytymistä ei saada enää koulusta, vaan sitä haetaan muualta, jolloin nuoren riski joutua niin sanotusti väärällä polulle kasvaa. Väkivaltateoilla tai videoilla nuoret saattavat peitellä omaa epävarmuuttaan, nostattaa omaa egoaan tai jengiytymiseen liittyen halutaan näyttää muille, luoda pelon tunnetta ja sitä kautta tavoitella jonkinlaista johtajan asemaa

nuorten piirissä. Oman havainnoinnin kautta huomasin, että nuorten joukossa on selkeitä johtajia, joita nuoret kuuntelevat herkemmin ja joiden edessä osa nuorista haluaa näyttäytyä niin sanotusti kovemmalta.

Myöskin pelikulttuuri nousi puheeksi yhdessä haastattelussa. Haastateltava pohti, voisiko väkivaltaisilla videopeleillä olla vaikutusta etenkin väkivaltavideoita levittäessä. Samalla keskustelimme onko nuorten todellisuus hämärtynyt ja erottaako nuoret aidon väkivaltavideon koneella tehtyyn tai tekaistuun.

6.3 Keinot ehkäistä väkivaltavideoiden leviämistä

Huolestuttava tieto väkivaltavideoiden leviämisen ehkäisemisestä kävi ilmi jo tietoperustassa, jossa kerroin, että keinot puuttua väkivaltavideoiden kuvaamiseen ja leviämiseen ovat hyvinkin rajalliset. Sama ikävä huomio tuli esille myös haastatteluissa. Poliisin keinot puuttua näihin ovat lastensuojeluilmoituksen tekeminen ja huoltajalle ilmoittaminen. Eri poliisit haluavat muistuttaa, että jo pelkästään väkivaltavideon jakaminen sosiaalisessa mediassa on rikos, josta voi joutua jopa vankilaan. Nimikkeinä tälle voi olla kunnianloukkaus tai yksityistä elämää loukkaavan tiedon levittäminen.

Kuitenkin jos tekijä on alle 15-vuotias, keinot ovat poliisilla rajalliset. Siinä kohtaa huoltajien roolin merkitys kasvaa ja tietoperustassa nousi esille, että poliisit toivoisivat, että nuoren huoltajat olisivat perillä nuoren sosiaalisesta mediasta; minkälaista sisältöä he siellä katsovat ja minkälaista sisältöä he julkaisevat. Myös haastatteluissa korostettiin huoltajien roolia. Eräässä haastattelussa nostettiin, että lähtökohtaisesti vastuu nuoresta lähtee aina kotoa. Huoltajien tulisi olla kiinnostuneita siitä, mitä nuori tekee. Huoltajien tulisi huolehtia ikäraja suosituksista esimerkiksi videopelien yhteydessä ja käyttää omaa harkintaa siinä, onko peli omalle nuorelle sopiva. Yhdessä haastattelussa pohdimme myös sitä, olisiko huoltajan hyvä käydä nuoren puhelimen säännöllisin väliajoin läpi. Samaan teemaan liittyen tietoperustassa käytetyissä uutisissa kerrottiin myös siitä, että nuoren kanssa tulisi säännöllisesti kerrata nettikäyttäytymisen pelisääntöjä.

Sosiaalisen median kanavilla on omat keinonsa puuttua videoiden leviämiseen, kuten neljännessä luvussa kerroin. Näitä oli muun muassa videoiden eteenpäin ilmoittaminen, kuvan tai videon poistaminen tai koko käyttäjätilin poistaminen. Halusin kuitenkin saada aineistoa siitä, mitä keinoja eri toimijat mieltävät nuorisotyöntekijöillä olevan väkivaltavideoiden kuvaamisen

ja leviämisen ehkäisemiseksi. Aineistosta nousi esille lastensuojeluilmoituksen tekeminen ja videoista eteenpäin ilmoittaminen: keitä videossa on tai kenen halussa video on, josta eteenpäin tiedot siirtyvät poliisille. Kysymyksen yhteydessä eräs haastateltava nosti esille työntekijöiden nollatoleranssin väkivallalle tai päihteille, mikä on toiminut hyvin työn toimintaympäristössä. Yhdeksi keinoksi nimitettiin myös valistaminen. Haastateltava ehdotti, että kodin lisäksi valistusta eri väkivaltateoista ja niiden seurauksista sekä videoiden levittämisestä voisi olla kouluissa nettikasvatuksena.

Samaan teemaan liittyen keskustelin jokaisen haastateltavan kanssa siitä, kenen vastuulla on puuttua väkivaltavideoiden tekemiseen, kuvaamiseen ja levittämiseen. Haastatteluissa nostettiin eri tahoja, kuten poliisi, sosiaalitoimi, koulu ja nuorisotyöntekijät. Myös huoltajien vastuu nostettiin jälleen esille. Erään haastateltavan sanoin tämä on ratkaistava kaikkien tahojen hyvällä yhteistyöllä. Vaikka yksittäisiä toimijoita nostettiin esille, olivat jokainen haastateltava sitä mieltä, että vastuu puuttua on meillä jokaisella.

6.4 Kehittämistyön tuotokset

Kehittämistyöni tuotoksena syntyi tilaajalleni kuvaus väkivaltavideoista ilmiönä ja keinoja, miten väkivaltavideoiden leviämistä pystyttäisiin ehkäisemään. Seuraavaksi avaan näitä tuotoksia lisää.

Kokosin yhteen tietoperustan pohjalta sekä haastateltavien vastauksista Valo-Valmennukselle Powerpoint -esityksen, jossa on kuvaus nuorten keskuudessa leviävistä väkivaltavideoista ja keinot niiden ehkäisemiseen. Powerpoint esitys sisältää 9 diaa.

Kuvaus nuorten keskuudessa leviävistä väkivaltavideoista ja keinot niiden ehkäisemiseen

Opinnäytetyöni "Väkivaltavideoiden vaikutus nuorten turvallisuuden tunteeseen – nuorisotyöntekijöiden keinot niiden leviämisen ehkäisemiseksi" pohjalta

30.1.2022

1

Kuvio 4. Kuvaus nuorten keskuudessa leviävistä väkivaltavideoista ja keinot niiden ehkäisemiseen.

Ensimmäisissä dioissa kuvaan nuorten väkivaltaa Suomessa. Dioissa käytin lähteenä kokoa-maani tietoperustaa, joka koostui ajankohtaisista uutisista, poliisien kommenteista sekä poliisihallituksen tilastoista. Alla olevassa kuviossa 5 on yksi dia kuvauksesta, ja se käsittelee nuorten väkivaltaa Suomessa.

Nuorten väkivalta Suomessa

- Nuorten tekemät väkivaltateot ovat olleet pinnalla uutisotsikoissa nyt jo muutaman vuoden ja huolestuttavan raa'at teot puhututtavat.
- Kuitenkin poliisihallituksen tilastojen mukaan nuorten tekemä väkivalta sekä nuorisorikollisuus itsessään ovat vähentyneet
- Kehitys nuorten väkivaltateoissa on siis positiivista ja rikosaktiivisten nuorten määrä on vähentynyt

30.1.2022

4

Kuvio 5. Nuorten väkivalta Suomessa.

Tämän jälkeen käsittelin kuvauksessa nuorten kuvaamia ja levittämiä väkivaltavideoita. Tiedon väkivaltavideoista otin myös tietoperustastani. Tämän lisäksi kerroin kuvauksessa mahdollisia syitä, miksi nuoret kuvaavat ja levittävät väkivaltavideoita. Tässä käytin lähteenä sekä kokoa-maani tietoperustaa ja haastattelujen pohjalta muodostunutta aineistoa.

Keinoja väkivaltavideoiden leviämisen ehkäisemiseen

- Monet poliisilaitokset haluavat korostaa, että jo pelkästään väkivaltavideon levittämisestä voi syyllistyä rikokseen. Tällaisia rikoksia ovat esimerkiksi kunnianloukkaus tai yksityistä elämää loukkaavan tiedon levittäminen.
- Poliisilaitokset haluavat myös muistuttaa, että vaikka rikosoikeudellinen vastuu alkaa vasta 15 –vuotiaana, ovat nuoremmat silti vahingonkorvausvastuullisia.
- Poliisin keinot puuttua väkivaltavideoiden kuvaamiseen ja leviämiseen ovat lastensuojeluilmoituksen tekeminen sekä nuoren huoltajalle ilmoittaminen. Poliisin keinot ovat kuitenkin hyvin rajalliset, mikäli tekijä on alle 15 –vuotias.
- Koska poliisin keinot ovat rajalliset, korostuu huoltajan vastuu merkittäväksi. Rikoskomisario Simo Kauppisen mukaan huoltajien tulisi olla perillä, millaista sisältöä heidän lapsensa katsovat tai jakavat, ja keskustella säännöllisesti nettikäyttämisen pelisäännöistä.

30.1.2022

10

Kuvio 6. Keinoja väkivaltavideoiden leviämisen ehkäisemiseen

Viimeinen osio tuotoksestani käsitteli keinoja väkivaltavideoiden leviämisen ehkäisemiseen. Yllä olevassa kuviossa 6 on kuvauksen dia, joka käsitteli aihetta. Kuten edellisessä osiossa olevasta aiheesta, myös tässä käytin lähteenä tietoperustaa sekä haastattelujen pohjalta tullutta aineistoa.

Powerpointin lisäksi kokosin tuloksista 5 kohdan vinkkilistan keinoista, millä väkivaltavideoiden leviämistä voidaan ehkäistä. Keinot nousivat esille tietoperustastani sekä keräämästäni aineistosta. Nämä keinot olivat myös mainittu yllä olevassa tuotoksessa. Seuraavaksi avaan tarkemmin, miten nämä keinot voivat ehkäistä väkivaltavideoiden leviämistä. Annan myöskin esimerkkejä, miten näitä keinoja voitaisiin tuoda eri toiminnoissa esille.

5 keinoja väkivaltavideoiden leviämisen ehkäisyyn:

1) Tietoisuuden levittäminen

Nuorille olisi hyvä puhua säännöllisesti siitä, mitä seurauksia väkivaltavideoiden tekemisellä, kuvaamisella tai kuvien ja videoiden levittämällä voi olla. Nuoria on hyvä

muistuttaa, että jo näiden kuvien tai videoiden levittäminen on rikos, josta voi seurata jopa vankeutta. Nettipoliisit tekevät tässä tärkeää työtä, erityisesti TikTokissa poliisin työstä ja eri rikosnimikkeistä ja tapauksista tietoa antava konstaapeli Daniel. Konstaapeli Daniel tekee TikTokkiin lyhyitä videoita, joissa kertoo mitä eri rikoksista, kuten näpistyksestä ja pahoinpitelystä voi seurata. Daniel on saanut paljon hyvää palautetta työstään nuoria myöten. Tällaista toimintaa toivoisin jatkossa tulevan lisää, enemmän tietoa nuorten tietoisuuteen ja sinne, missä nuoria pystytään tavoittamaan.

Väkivaltavideoiden rinnalla nuorten kanssa tulisi keskustella väkivallasta yleisesti ja mitä seurauksia pienelläkin tönäisyllä voi olla. Tästä hyvänä esimerkkinä on 1990- ja 2000-luvuilla 25 vuoden aikana kouluja kierrellyt Timo Nuutinen, joka piti oppilaille luentosarjaa nimeltä Vaaratonta lyöntiä ei ole. Nuutinen kierteli ympäri Suomen kouluja puhumassa nuorille väkivallasta ja sen seurauksista. (Louko 2016.) Tämän tyylinen toiminta voisi olla toivottua myös nyt kouluissa esimerkiksi teemaviikkojen kautta.

2) Nuoren huoltajien rooli olla perillä nuorten sosiaalisen median kanavien sisällöistä

Nuoren huoltajien rooli on tässä aiheessa merkittävä. Niin poliisit kuin haastateltavat ammattilaiset toivoisivat, että jokaisen nuoren huoltajat ottaisivat selvää, minkälaista sisältöä heidän nuorensa katsoo sosiaalisessa mediassa ja minkälaista sisältöä he itse jakavat. Huoltajilla on myös vastuu huolehtia eri sosiaalisen median kanavien ikärajoista ja miettiä, onko heidän nuorensa sopivan ikäinen eri sovelluksiin.

3) Säännöllinen keskustelu nuorten kanssa nettikäyttäytymisen pelisäännöistä

Niin nuoren huoltajien kuten kaikkien aikuisten, jotka ovat nuoren elämässä, on hyvä kerrata nuorelle nettikäyttäytymisen pelisäännöistä. Kouluissa tämäkin voitaisiin liittää osaksi jotakin teemaviikkoa ja nuorisotiloilla näitä voisi käydä läpi joko pelien tai keskustelun kautta.

4) Luotettavien aikuisten lisääminen nuorten elämään

Nuorella tulisi olla elämässään mahdollisimman monta turvallista aikuista, joille nuori uskaltaisi puhua ja esimerkiksi kertoa, mikäli törmää väkivaltavideoihin. Tässä kohtaa nuorisotalentyöntekijöiden sekä yhteisöpedagogien rooli on tärkeä, sillä me työmme

kautta saatamme olla nuoren ainoa luotettava aikuinen. Tämä erityisesti korostaa työmme tärkeyttä yhteiskunnalle.

5) Väkivaltavideoiden ilmoittaminen eteenpäin poliisille

Törmätessä väkivaltavideoihin, niistä tulisi aina ilmoittaa eteenpäin poliisille. Ilmoittaessa videosta poliisille, pystyvät he selvittämään, keitä videossa on ja siten puuttumaan videon toimintaan. Poliisin ensisijaisia keinoja, mikäli nuori on alle 15-vuotias, on lastensuojeluilmoituksen tekeminen ja nuoren huoltajalle ilmoittaminen. Jos tekijä on yli 15-vuotias, on hän rikosoikeudellisessa vastuussa ja tällöin rangaistus väkivaltavideoiden tekemiselle, kuvaamiselle tai levittämislle voi olla jopa vankeutta.

Alla olevassa kuviossa 7 on esitetty yhteenvedona keinot, joilla ehkäistä väkivaltavideoiden leviämistä.

Kuvio 7. 5 keinoa ehkäistä väkivaltavideoiden leviämistä

7 LOPUKSI

Opinnäytetyössäni halusin löytää vastauksen kysymyksiin: “mikä on nuorten tekemän väkivallan tilanne tällä hetkellä Suomessa?”, “miten väkivaltavideot näkyvät eri toimijoiden arjessa?” ja “miten väkivaltavideoiden tekemiseen, kuvaamiseen ja leviämiseen voidaan puuttua?”. Lähdin lähestymään aihetta tutustumalla nuorten väkivaltaa ja väkivaltavideoita käsittelevään tietoperustaan. Tietoperustan lisäksi hain vastauksia tutkimuskysymyksiini haastattelun ja havainnoinnin menetelmien avulla. Tärkeimmän aineiston sain haastatteluiden kautta, joiden lisäksi havainnoinnin tarkoituksena oli tukea tietoperustasta ja haastatteluista saatua aineistoa. Mielestäni valitsin kehittämistyöhöni oikeat menetelmät ja olin saatuun aineistoon tyytyväinen.

Vaikka olin aineistoon tyytyväinen, olisi opinnäytetyön kannalta ollut hyödyllistä ottaa aineistoon enemmän haastateltavia ja tehdä systemaattisempaa havainnointia toimintaympäristössä. Laajentamalla haastattelua olisin voinut saada aiheeseen enemmän näkökulmia ja siten myös mahdollisesti lisää keinoja väkivaltavideoiden kuvaamisen ja levittämisen ehkäisemiseksi. Käyttämällä osallistavaa havainnointia en pystynyt olemaan joka hetkessä havainnoimassa ja rajasin havainnointini väkivaltaan, kuten myös nuorten asennointiin ja käytökseen siihen liittyen. Koska väkivaltavideot sosiaalisessa mediassa ilmiönä on vielä suhteellisen tuore, sain kuitenkin tutkittua aihetta mielestäni kattavasti ja kuvattua ilmiölle pohjan, josta on hyvä lähteä tekemään jatkotutkimusta, kun tutkimuksellista tietoa tulee enemmän.

Tietoperustan ja tutkimuksellisin menetelmin kerätyn aineiston perusteella nuorten tekemä väkivalta on yleisellä tasolla laskussa, mutta vakavin väkivaltarikollisuus on noussut viime vuosien aikana. Vaikka tilastojen mukaan nuorten väkivalta on vähentynyt, näkyy se vahvemmin eri toimijoiden arjessa muun muassa uhmaavana käytöksenä, kunnioituksen puutteena tai uhitteluna. Tietoperustan ja keräämäni aineiston pohjalta sain myös listattua keinoja, miten väkivaltavideoiden tekemistä, kuvaamista tai levittämistä pystyttäisiin ehkäisemään. Keinot ovat rajalliset, mutta niitä on esimerkiksi tietoisuuden levittäminen ja poliisille ilmoittaminen.

Opinnäytetyöni tuotoksena tein tilaajalleni kuvauksen nuorten keskuudessa leviävistä väkivaltavideoista ja keinoista niiden ehkäisemiseen. Kuvausta käytettiin osana Jalkautuva nuorisotyö keskustan alueella -hanketta, jossa Valo-Valmennus oli mukana. Kuvauksen lisäksi tein konkreettisen listan, jossa kirjasin viisi keinoa ehkäistä väkivaltavideoiden tekeminen, kuvaaminen ja levittäminen. Avasin myös listan keinot tarkemmin työssäni

Opinnäytetyön tilaaja pääsi tutustumaan muokattavaan version ja antamaan viimeisiä muokausehdotuksia työhön. Tilaaja oli nuorten kanssa tekemässään työssä havainnut, että suurin osa nuorista kohtaa väkivaltavideoita sosiaalisessa mediassa usein. Toiveena oli saada lisää tietoa tästä ilmiöstä ja pohtia puuttumisen keinoja, joita ohjaajat voisivat työssään käyttää. Tilaajan mielestä opinnäytetyö onnistui täyttämään työlle asetetut vaatimukset hyvin. Opinnäytetyössä toimittiin sovitusti sekä käytäntöjen että aikataulun suhteen. Työssä otetaan hyvin huomioon eri näkökulmia ja työn tuloksia tullaan hyödyntämään tilaajan kehittämistyössä edelleen. Tilaaja toivoo, että erityisesti nuorten näkemystä ilmiöstä olisi mielenkiintoista selvittää lisää.

Toivon opinnäytetyöni auttavan eri toimijoita ymmärtämään väkivaltavideoilmiötä paremmin ja saamaan käsityksen, mitä ne ovat ja mitä syitä niiden taustalla mahdollisesti on. Yhteisöpedagogina koen opinnäytetyöni aiheen olevan tärkeä koko ammattikunnalleni, sillä työskentelemme usein nuorten parissa, jolloin ilmiön tiedostaminen on tärkeää ennaltaehkäisemisen kannalta. Yhteisöpedagogit työskentelevät myös järjestöissä ja erilaisissa kehittämissankkeissa, joissa työntekijät voivat vaikuttaa merkittävästi yhteiskunnallisesti, minkä vuoksi olisi toivottavaa, että opinnäytetyötäni jatkotutkittaisiin. Väkivaltavideot ilmiönä on tunnistettu eri poliisilaitoksissa ympäri Suomea ja myös uutisia nuorten tekemistä väkivaltateoista ja kuvatuista väkivaltavideoista nousee pinnalle valtakunnallisesti. Ilmiön laajuuden vuoksi opinnäytetyöni antaa hyödyllistä tietoa koko yhteisöpedagogin ammattikunnalle ja kaikille, jotka työskentelevät nuorten parissa. Toivon, että työni antaa yhteisöpedagogeille työkaluja väkivaltavideoiden ehkäisemiseksi. Opinnäytetyötäni tullaan levittämään Valo-Valmennuksen sisällä sekä työn tulokset jaetaan eteenpäin Turun kaupungin nuorisopalveluille, joissa muutkin nuorisohjaajat pääsevät tutustumaan niihin.

Nuorten väkivalta ja väkivaltavideoiden kuvaaminen ja levittäminen on vakava ilmiö, johon voidaan puuttua vain riittävän tiedon, osaamisen ja ilmiön ymmärtämisen kautta. Olisikin tärkeää, että tietoa tuotetaan jatkossakin lisää, jotta asiaan voidaan puuttua, ja sitä voidaan ehkäistä paremmin tulevaisuudessa. Tämän opinnäytetyön pohjalta ammattikunnalle onkin syntynyt pohjustavaa tietoa itse ilmiöstä ja sen taustoista, kuten myös työkaluja, joiden avulla voidaan pyrkiä ehkäisemään väkivaltavideoiden leviämistä. Kaikkein tärkeintä olisikin, että nuorten väkivaltaan ja väkivaltavideoihin osataan ja ymmärretään puuttua, jotta nuorille haitallista ilmiötä saadaan vähennettyä.

LÄHTEET

Airamaa, Minna 2021. Espoolaiset nuoret käyttävät yhä raaempaa väkivaltaa, ja yhtenä syynä on se, että sosiaaliseen mediaan pitää saada aina vain raflaavampia videoita – katso kuvat aseista, joita poliisi on takavarikoinut alaikäisiltä. Länsiväylä 2.10.2021. Viitattu 27.10.2021. <https://www.lansivayla.fi/paikalliset/4313557>

Anderson, A. Graig, Gentile A. Douglas & Buckley E. Katherine 2008. Kuvista teoiksi -Väkivaltapeliin vaikutuksen lapsiin ja nuoriin. Helsinki 2008.

Fagerlund, Monica & Peltola, Marja & Kääriäinen, Juha & Ellonen, Noora & Sariola, Heikki 2014. Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013, Lapsiuhritutkimuksen tulokset. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja.

Freyborg, Hanna 2022. ”Nuoret tytöt puukottivat Kuopiossa kolmatta tyttöä, minkä jälkeen he yrittivät puukottaa vielä vento-vierasta matkustajaa bussissa”. Helsingin Sanomat 23.1.2022. Viitattu 29.1.2022. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008559660.html>

Google Play 2022. Snapchat. Viitattu 14.1.2022. <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.snapchat.android&hl=fi&gl=US>

Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy 2014.

Hämäläinen, Veli-Pekka 2021. Alaikäisten tekemien ryöstöjen määrä oli karata käsistä Espoossa – sitten poliisi keksi, miten päästä lähemmäksi rikoksia tehtailevia nuoria. Yle 30.3.2021. Viitattu 10.11.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11852450>

Kirsi, Katri 2020. Väkivaltavideo kuudesluokkalaisten pahoinpitelystä Vantaalla leviää netissä – poliisi: loukkaavien videoiden jakaminen on rikos. Yle 23.9.2020. Viitattu 27.10.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11559670>

konstaapelidaniel 2022. TikTok-video 28.1.2022. Viitattu 30.1.2022. https://www.tiktok.com/@konstaapelidaniel/video/7058183909707697414?is_copy_url=1&is_from_webapp=v1&lang=fi-FI

Kuulu 2020. Yläkoululaisten käytetyimmät somekanavat. Viitattu 14.1.2022. <https://www.kuulu.fi/blogi/ylakoululaisten-kaytetyimmat-somekanavat/>

Kärnä, Lisa 2021. Nuorten tekemä väkivalta raaistunut, teräaseita yhä useammalla – onko Suomessa jo viitteitä jengeistä? MTV uutiset 4.5.2021. Viitattu 1.11.2021 <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nuorten-tekema-vakivalta-raaistunut-teraseita-yha-useammalla-onko-suomessa-jo-viitteita-jengeista/8133282>

Lapsiasiavaltuutettu 2021. Lasten ja nuorten välistä väkivaltaa ei tunnisteta – torjuminen edellyttää toimia koko yhteiskunnalta. Viitattu 1.11.2021. <https://lapsiasia.fi/-/kannanotto-vertaisivakivalta>

Lehtola, Johanna 2021. Turun lähiöissä leviää Tiktok-haaste nuorten keskuudessa – poliisi kirjannut jo rikosilmoituksen ulko-oviin potkimisista. Yle 26.10.2021. Viitattu 7.2.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12160109>

Leppänen, Nelli 2021. Nettipoliisi Daniel, 24, kohtaa pahoinvoivia nuoria ja näkee somen raadollisen puolen – ”Yksikin väärä sana voi olla kohtalokas”. Duunitori 4.5.2021. Viitattu 31.1.2022. <https://duunitori.fi/tyoelama/nettipoliisi-daniel-kalejaiye>

Louko, Eeva 2016. Legendaarinen Timo Nuutinen luennoi väkivallasta lähes joka koulussa – oppilaita pyörtyi saliin. Mtv -uutiset 25.02.2016. Viitattu 1.2.2022. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/legendaarinen-timo-nuutinen-luennoi-vakivallasta-lahes-joka-koulussa-oppilaita-pyortyi-saliin/5754538#gs.oauvb6>

Mattila, Sanni 2021. Nuoret kertovat puukotuksista, ryöstöistä ja kostokierteistä Helsingin yössä – ”Tästä on tulossa Amerikka”. Mtv Uutiset 13.09.2021. Viitattu 4.2.2022. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tallaisiin-vaaroihin-nuoret-joutuvat-helsingin-yossa-puukotuksia-ryostoja-ja-kostokierkeitä-tasta-on-tulossa-amerikka/8230226#gs.o2zqpc>

Mtv-uutiset 2020. Hittisovelluksen varjopuoli – nuoret kertovat, miten haitallisia videoita Tik Tokista löytyy: ”Ei se ole sen arvoista”. Mtv-uutiset 8.8.2020. Viitattu 10.1.2022. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/hittisovelluksen-varjopuoli-nuoret-kertovat-miten-haitallisia-videoita-tiktokista-loytyy-ei-se-ole-sen-arvoista/7876734#gs.loukz4>

Muhonen, Helmi 2021. Tiktok oli suosituampi kuin Google vuonna 2021. Helsingin Sanomat 23.12.2021. Viitattu 10.11.2022. <https://www.hs.fi/talous/art-2000008498920.html>

Niskanen, Anne-Maria & Tiirikainen, Ville 2022. Nuoret miehet ja naiset ajelivat autolla pitkin Suomea ja kuvasivat väkivaltavideoita someen: Hämeen poliisi tutkii rikoskokonaisuutta. Yle 26.1.2022. Viitattu 29.1.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12287676>

Nuortenlinkki 2021. Väkipalta. Viitattu 27.10.2021. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/vakivalta>

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan (e-kirja). Helsinki: Sanoma Pro, 2015.

Paananen, Veera & Näveri, Anna 2020. Teinien väkivallassa uusi ilmiö: Tappelut videoidaan kaikkien nähtäville – ”Jumppausvideoissa” käydään porukalla uhrin kimppuun. Helsingin Sanomat 23.9.2020. Viitattu 26.10.2021. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006645072.html>

Poliisi 2021. Nuori rikoksentekijä. Viitattu 4.11.2021. <https://poliisi.fi/nuori-rikoksen-tekija>

Rikosuhripäivystys 2021. Nuorisoriikollisuus on vähentynyt pitkään, mutta viime vuonna vakain väkivaltariikollisuus lisääntyi -poliisi: ”Toistaiseksi suhtautuisin edellisvuoden piikkiin poikkeusolojen seurauksena. Viitattu 1.11.2021 <https://www.riku.fi/nuorisoriikollisuus-on-vahentynyt-pitkaan-mutta-viime-vuonna-vakavin-vakivaltariikollisuus-lisaantyi-poliisi-toistaiseksi-suhtautuisin-edellisvuoden-piikkiin-poikkeusolojen-seurauks/>

Skara, Maria 2022. Kouluissa väkivallasta puhutaan kiusaamisena, kun aikuisten kohdalla se on rikos – taustalla lapsivihamielinen kulttuuri, sanoo kirjailija Iida Rauma. Yle 27.1.2022. Viitattu 31.1.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12289100>

Snap Inc 2022. Yhteisönsäännöt. Viitattu 30.1.2022. <https://snap.com/fi-FI/community-guidelines>

Suonpää, Karoliina & Kaakinen, Markus 2021. Onko nuorten tekemä väkivalta lisääntynyt? Rikoksentorjunta 15.9.2021. Viitattu 26.10.2021 <https://rikoksentorjunta.fi/-/haaste-onko-nuorten-vakivalta-lisaantynyt>

Särkkä, Heini 2020. Poliisit varoittavat: nuorten suosimassa TikTokissa leviää ”järkyttävä määrä väkivalta-materiaalia”. Ilta-Sanomat 23.9.2020. Viitattu 10.1.2022 <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006645961.html>

Tamperelainen 2021. Nuorison väkivaltavideoita paljastuu poliisille jatkuvasti – näin tulisi toimia, jos nuori saa väkivaltaista videomateriaalia. Tamperelainen 23.9.2020. Viitattu 15.11.2021 <https://www.tamperelainen.fi/paikalliset/3117254>

Tiktok 2020a. Community Guidelines. Viitattu 30.1.2022. <https://www.tiktok.com/community-guidelines>

TikTok 2020b. Käyttöehdot. Viitattu 30.1.2022. <https://www.tiktok.com/legal/terms-of-service?appLaunch=app&lang=fi>

Tolonen, Anni 2019. Snapchatissa myydään viinaa ja nuuskaa, ostajina jopa 11-vuotiaita – "Uskomatonta, että aikuiset eivät tiedä tästä". Yle 2.11.2019. Viitattu 7.1.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-11037650>

Valo-Valmennusyhdistys 2021a. Viitattu 26.10.2021. <https://valo-valmennus.fi/>

Valo-Valmennusyhdistys 2021b. Hansan nuorisotila Poppari. Viitattu 26.10.2021. <https://valo-valmennus.fi/toiminta/hansan-nuorisotila/>

Wikipedia 2021. Snapchat. Viitattu 13.1.2022. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Snapchat>

Wikipedia 2022. TikTok. Viitattu 10.1.2022. <https://fi.wikipedia.org/wiki/TikTok>

HAASTATTELUT:

Haastattelut tehnyt Taru Laakso

Haastattelu 1. 2021. Turvallisuusalan ammattilainen. 28.9.2021. Turku

Haastattelu 2. 2021. Nuorisoalan ammattilaiset 9.12.2021. Turku

Haastattelu 3. 2022. Sosiaalialan ammattilainen. 3.2.2022. Videohaastattelu

LIITTEET

Liite 1 Haastattelurunko

Haastattelun kysymysrunko

1. Nuorten tila tällä hetkellä? (Hyvinvoinnin näkökulmasta, miten nuoret voivat?)
2. Onko se muuttunut johonkin suuntaan tarkastellen esimerkiksi vuosi taaksepäin?
3. Oletteko törmänneet nuorten tekemään väkivaltaan? Onko se muuttunut johonkin suuntaan viime vuosien aikana? Näkyykö se täällä arjessa?
4. Tunnistatteko ilmiönä nuorten kuvaamat väkivaltavideot?
5. Oletteko törmänneet niihin omassa toiminnassanne? Joko puheen tasolla tai konkreettisesti nähnyt, esimerkiksi nuoren puhelimesta
6. Onko niillä ollut mielestänne vaikutusta nuorten turvallisuuden tunteeseen? Miten?
7. Mikä takia teidän mielestänne nuoret kuvaavat väkivaltaisia videoita
8. Miten niiden leviämistä pystyttäisiin ehkäisemään?
9. Kenellä on teidän mielestänne vastuu puuttua nuorten tekemään väkivaltaan tai kuvaamiin videoihin?

